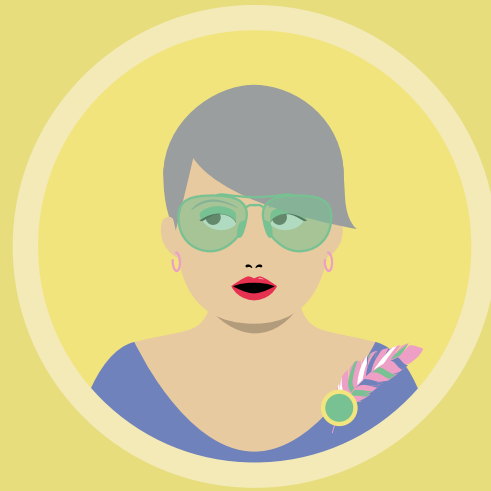

**VITORIA
GASTEIZ**
green capital

**Gasteizen
sexu-orientazioaren eta
genero-identitatearen
aurka izandako
gertakariei buruzko
Txostena**

2019ko maiatzetik
2020ko apirila arte

Ikusgune

Gasteizko LGTBI+fobiaren aurkako behatokia
Observatorio contra la LGTBI+fobia de Vitoria-Gasteiz

Gasteizko LGTBI+fobiaren aurkako behatokia

Observatorio contra la LGTBI+fobia de Vitoria-Gasteiz

edizioa

IKUSGUNE. Gasteizko LGTBI+fobiaren aurkako Behatokia

datuak

IKUSGUNE. Gasteizko LGTBI+fobiaren aurkako Behatokiak jaso ditu datuak

kolaborazioa

Gasteizko Udaletxea
Berdintasun zerbitzua

Ayuntamiento
de Vitoria-Gasteiz
Vitoria-Gasteizko
Udala

**Gasteizen
sexu-orientazioaren eta
genero-identitatearen
aurka izandako gertakariei
buruzko Txostena**

2019ko maiatzetik
2020ko apirila arte

glosarioa

«**Zuzeneko diskriminazioa**»: egoera berean edo antzekoan egonda, pertsona bati beste bati baino tratu okerragoa ematen zaionean, haren sexu-orientazioagatik, genero-adierazpen edo identitateagatik edo familia-talde baten kidea izateagatik: hara hor noiz dagoen zuzeneko diskriminazioa.

«**Zeharkako diskriminazioa**»: itxuraz neutroa den xedapen, irizpide edo praktika batek desabantaila berezi bat ekar badakieke pertsona batzuei, euren sexu-orientazioagatik, genero-adierazpen edo identitateagatik edo familia-talde baten kideak izateagatik: hara hor noiz dagoen zeharkako diskriminazioa.

«**Askotariko diskriminazioa**»: orientazio sexualagatik, genero-adierazpen edo identitateagatik edo familia-talde baten kidea izateagatik diskriminatua izateaz gain, beste mota baten diskriminazioa ere jasaten denean, nazioarteko edo Estatuko legeetan jasotako motiboak direla-eta: hara hor noiz dagoen askotariko diskriminazioa. Bereziki hartuko da kontuan beste faktore batzuk gehitu badaitezke genero-adierazpen edo identitateagatik edo familia-talde baten kide izateagatik gerta daitekeen diskriminazioari, hala nola immigrantea edo ijito-herriko kidea izatea.

«**Diskriminazioa, harreman baten oinarrituta**»: LGTBI+ den pertsona, talde edo familia batekin harremana izatearen ondorioz egiten denean diskriminazioa.

«**Diskriminazioa, uste oker batean oinarrituta**»: iritzi oker baten ondorioz norbait diskriminatzen denean, haren sexu-orientazioagatik, genero-adierazpen edo identitateagatik (lagun bat zein talde bat diskriminatu daiteke).

«**Jazarpen diskriminatzailea**»: norbaiten duintasunari eraso egitea edo kikilduta, areriotzat joa, makurrarazita, irainduta edo laidoztatua sentiarazteko giroa sortzea helburu edo ondorio duen jokabide oro da jazarpen diskriminatzailea, sexu-orientazioagatik, genero-adierazpen edo identitateagatik edo talde bateko kide izateagatik egiten dena.

«**Errepresalia diskriminatzailea**»: norbaitek tratu txarra edo ondorio txarren bat jasotzen duenean, sufritzen ari den edo sufritu duen diskriminazioa edo jazarpena saihesteko, gutxitzeko edo salatzeko asmoz, kexa, erreklamazio, salaketa, demanda edo edozein motako errekurtso bat aurkeztu duelako.

«**Bigarren mailako biktimizazioa**»: lesbiana, gay, transexual, bisexual, transgenero eta intersexualei gehitzen zaien kaltea, diskriminazioa, jazarpena edo errepresaliaren biktimak izateaz gain, beste ondorio batzuk ere sufritzen dituztenean arreta txarra edo desegokia ematen dietelako administrazio-erakundeek, osasun-erakundeek, polizia edo gaian zerikusia duen beste edozein eragilek. Batzuetan, inplikaturako beste eragile batzuen jardueraren ondoriozkoa izaten da.

«**Intragenero indarkeria edo genero berekoen arteko biolentzia**»: ekintza biolentoak dira, sexu bereko bikote bateko bikotekide baten osotasun fisikoan, psikikoan, moralean edo bizitzan eragiten dutenak, eta bikotekideen arteko desberdintasun-egoera eta botere-harremana adierazten dutenak. Ekintza horiek ezkontide-ohien edo ezkontideen aurka egiten dira, edo, bikotekideen arteko elkarbizitza egon ez den arren, noizbait ezkontzaren bidezko antzeko harremanen bidez lotutako pertsona baten aurka.

«**Bullying-a**»: ikasleen artean behin eta berriz errepikatzen den tratu txar psikologikoa, edozein

motakoa dela ere: ahozkoa zein fisikoa.

«**Cruising**»-a: sexu-harremanak izateko baliatzen diren aisialdi eta olgeta-espazioak. Gehien bat, gay kolektiboak erabiltzen dituzten espazio horiek.

«**Lesbofobia**»: lesbianen aurkako diskriminazio-ekintzak, marjinazioa, arbuioa edo indarkeriazko ekintza.

«**Bifobia**»: pertsona bisexualen aurkako diskriminazio-, bazterketa-, arbuio- edo indarkeria-ekintzak.

«**Transfobia**»: pertsona transexualen aurkako diskriminazio-, bazterketa-, arbuio- edo indarkeria-ekintzak.

«**Serofobia**»: diskriminazio-ekintzak, marjinazio-ekintzak, arbuio-ekintzak edo indarkeria-ekintzak, giza immunoeskasiaren birusa duen jendearen aurka egiten direnak, edo birus hori izan dezaketela susmatzen den jendearen aurka.

«**Passing**»: genero-rol hegemonikoen barruan gorputz bat “irakurtzeko” modua, batez ere pertsona transei aplikatuta.

aurkibidea

	Pag.
<u>00</u>* Hitzaurrea	09
<u>01</u>* Helburuak	11
<u>02</u>* Oraingo testuingura	13
<u>03</u>* Metodologia	21
<u>04</u>* Datuen azterketa	25
<u>05</u>* Isla komunikabideetan	39
<u>06</u>* Eztabaida eta ondorioak	43
<u>07</u>* Erasoak LGTBI+ kolektiboaren barruan	53
<u>08</u>* Kolaborazioak	55
Delitos de odio: el reto de su visibilidad. María Vidal Beneyto Gorrito-delituen eta diskriminazioaren aurkako fiskal delegatua Arabako Fiskaltza	56
“La herramienta del amo nunca destruirá la casa del amo” Miren Ortubay Fuentes Feminista, Profesora de Derecho Penal UPV/EHU	58
Documento de análisis jurídico de las incidencias recogidas. Observatori Contra l’Homofòbia de Catalunya	61
<u>09</u>* Gomendioak	65
<u>10</u>* Bibliografia	69

00*

hitzaurrea

Esku artean duzun txostena Gasteizko **IKUSGUNE** LGTBI+fobiaren aurkako Behatokiak aurkeztzen duen lehena da, baita **Lumagorri ZAT** elkarteak egiten duen ondoz ondoko hirugarrena ere. Aurten nabarmendu behar dugu III. Urteko txostenaren argitalpena sendotu egin dela: **Erasoei buruzko txostenaz ari gara, zeinak 2019ko maiatzetik 2020ko apirilera arteko bitarteko egoera** jasotzen baitu. Bada, lankidetzan egin dugu, **Gasteizko Udalarekin, Berdintasun Zerbitzuaren** bidez, eta LGTBI+ jendearekin eta antzeko kolektiboen sarearekin, eta horri esker posible izan da erasoak gero eta hobeto antzematea.

Homofobiari, lesbofobiari, transfobiari eta bifobiari dagokienez gure udalerrian dagoen benetako egoera ikusaraztea du helburu hirugarren txosten honek ere. Izan ere, nahiz eta gure udalerria asko aldatu den azken hamarkadetan, kultura sozial

arauemaile eta zisheteropatriarkalaren baitan dago oraindik ere, eta horren ondorioz etengabe sortzen dira egoera zapaltzaileak arau soziala betetzen ez duen jendearen aurka edo hierarkia sozialaren barruan mendekoak diren pertsonen aurka.

Orain Gasteizko herritarrek ezagunago dute LGTBI+fobia salatzeke zerbitzua. Aurreko urteetan, berriz, hori ez zen gertatzen, eta tresna horren berri ez izateak eragina izan zuen egunero izaten ziren gertakariak ezagutzeko ala ez. Gaur egun, ordea, zenbait bide ditugu erasoak eta gorabeherak detektatzeko, eta Gasteizko LGTBI+ jendea informatuago dago horri dagokionez. Hala eta guztiz ere, bide luzea dugu oraindik Behatokia ezagutarazteko: espero dugu, dena den, inflexio-puntu bat egotea laster, hain zuzen ere, kalean espazio fisiko bat irekitzen dugunean.

Ikusi ahalko duzunez, 2019an eta 2020. urteko hasieran identifikatutako erasoek gora egin dute aurreko urtekoekin alderatuta. Aurreko urteekiko igoera horren arrazoia da Gasteizko LGTBI+ biztanleriak zerbitzu hori hobeto ezagutzen duela. Txostenean, kasuen tipologia egiaztatzea izango duzu, baita horietako bakoitzaren analisia ere, oso informazio baliotsua ematen baitigu errepikatzen diren patroiei edo espazio kalteberei buruzko ondorioak ateratzeko.

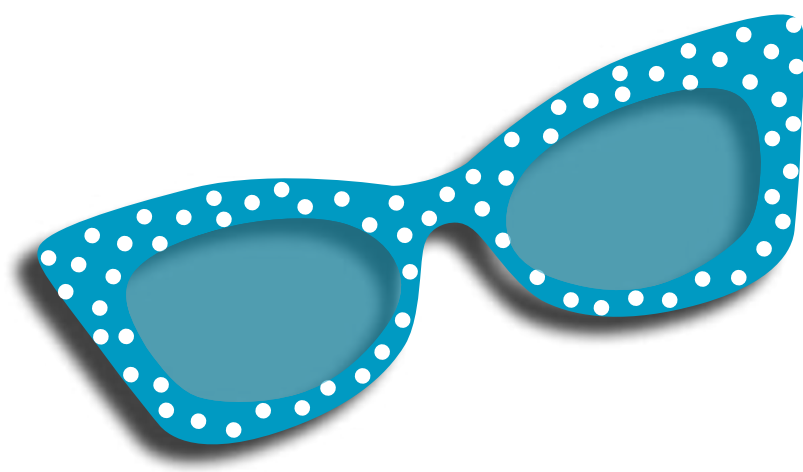
Era berean, zenbait berrikuntza aurkituko dituzu aurtengo txostenean aurrekoekin alderatuta, hala nola kezkatzeko gaituzten hiru arloetarako hurbilketa zehatzagoa: genero berekoen arteko erasoak, lesbofobiaren egoera eta zigor-legeriaren aplikazioa erasoen zenbait tipologiatan.

Horrez gain, Behatokiaren sarea zabaltzen jarraitzen dugu. Izan ere, 2018an **Homofobiaren, Lesbofobiaren, Transfobiaren eta Bifobiaren aurkako Behatokiaren Nazioarteko Sarea** abian jarri ondoren, kasuak detektatzeko esperientziak trukatzeko jarraitzen dugu, eta jarraibide komunak sortzen erregistroan, datuak konparatzeko modukoak izan daitezkeen eta metodologia berari erantzun diezaioten.

Testuinguru sozialari dagokionez, komunikabide masiboetan gorroto-mezuak areagotzen jarraitu dutela ikusi dugu aurten, Espainiako Estatuan dagoen egoera politikoaren ondorioz. Sare sozialek funtsezko zeregina dute oraindik diskurtso horien hedapenean, eta Gasteiz ez dago egoera sozial horretatik kanpo.

Dena den, hasiak dira horri buruzko neurriak hartzen.

Azkenik, gogorazi nahi dizugu oraindik ere lan handia geratzen dela egiteko gure jendaratean arau zisheterossexuala desagerrarazteko, baina, zure babesari eta laguntzari esker, gero eta gutxiago geratzen dela helburu hori lortzeko. Bitartean, konpromiso irmoa hartu dugu edozein gertakari jendaurrean salatzeko. **Erasorik ez erantzunik gabe.**

01*

helburuak

Aurreko txostenek urratutako ildo beretik jarraitzen du txosten honek, gure udalerrian eta gure lurraldean gertatzen ari den errealitate bat ikusaraztea baitauka helburu nagusi, oraindik ere egitura sozial eta kultural normatiboek oso ikusezin bihurtzen jarraitzen duten errealitate bat, hain zuzen. Azken hamarkadetan aurrerapenak egon diren arren, LGTBI+fobia handia dago oraindik Gasteizen, bai zuzeneko eraso gisa, bai modu sotilean ere, eta imajinario kolektiboan oso errotuta dauden jokabideen bidez islatzen da, erasoak eta diskriminazioa eraginez.

Lumagorri ZATek, Gasteizko Sare Transbollarikarekin lankidetzan, lan gogorra egin du, eta borondatezkoa, udalerriak LGTBI+fobiari buruz duen errealitatea jasotzen duten txostenak lantzeko. Aurten esan dezakegu hirugarren txosten

hau Gasteizko **IKUSGUNE** LGTBI+fobiaren aurkako Behatoki erakundearen esparru profesionalizatuan aurkezten den lehena dela. Profesionalizazio horrek, nahiz eta osatu gabea izan, lana egiteko eta kasuak modu optimoan artatzeko lokal fisikorik ez dagoelako, aukera eman du aurreko bi txostenetan ikusitako gertakizunak edo gorabeherak gehiago eta hobeto ezagutzeko. Hori dela-eta, hirugarren txosten hau sokorru-oihu bat ere bada: udalerrientzat estrategikoa den proiektu honi espazio fisiko bat izateko premia larriari erantzuteko oihua, proiektuari duintasuna emate aldera.

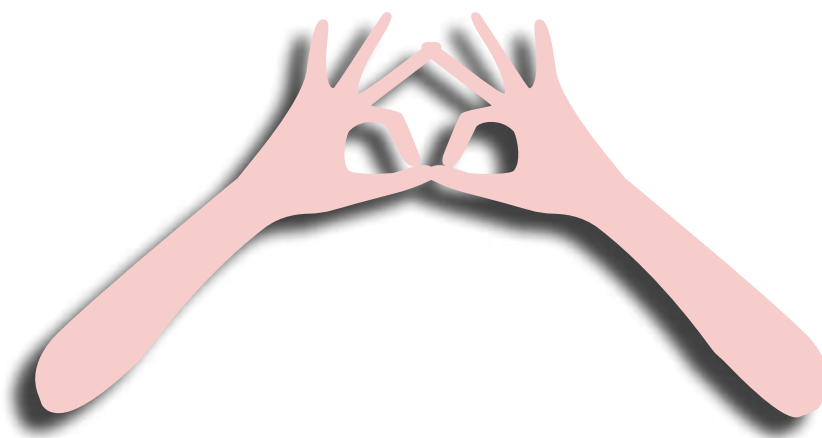
Berriz ere, detektatutako eraso gehienak ez dira salatzen, eta, horren ondorioz, erakunde publikoek ez dute horri buruzko informazio ofizialik. Erruduntasun-presuntzioak oso indarrean jarraitzen du gure kulturaren (“Ondo merezia daukat”, “Errua nirea da mutil/neska batekin ligatzen saiatzeagatik, homosexuala den jakin gabe”, “Hobe da kalean deigarri ez ibiltzea, erasorik egin ez diezadaten”). Horrek guztiak are zailagoa egiten du erasoen biktimei laguntzea. Gainera, gorrotoaren diskurtsoa hazten ari da, etengabe hazi ere, bai arlo pribatuan, zeinari ohituta gauden, bai arlo publikoan. Gero eta gehiago dira dibertsitatearekiko gorrotoa baino ez sustatzen dutenen bozgorailu mediatikoak. Sare sozialek ere funtsezko zeregina dute gorroto-diskurtsoa eta ziberjazarpena hedatzeko, eta legeria ez dago errealitate berriekiko guztiz eguneratuta.

LGTBI+ pertsonen dagokienez, hau da txosten honen bidez lortu nahi dugun helburu nagusia: lesbianeiei, gayei, transexualei eta bisexualei esatea erasoak ez direla inola ere onargarriak, eta funtsezkoa dela haiek erregistratzea eta jendaurrean salatzea. Erasorik ez erantzunik gabe. Gure bigarren helburua da, berriz, esparru egokia bermatzea, edozein pertsona gai izan dadin, bere sexu-orientazioa eta genero-identitatea direla-eta eraso bat sufritu badu, hura identifikatzeko eta horren inguruan informatzeko eta salatzeko mekanismoak ezagutzeko. Horretarako, funtsezkoa da ikusgai izateko beharra azpimarratzea, armairuan ezkutatzea errotik kendu behar dugun beste eraso sozial mota bat baita.

Maila sozialean, gure helburu nagusia da udalerrian nahiz lurraldearen gainerako lekuetan detektatutako LGTBI+fobia egoerak kuantifikatzea, ezkutuko errealitate hori argitara ateratzeko. Ezin dugu jarraitu salaketa judizial eta sozial gutxiegi izaten; horrekin amaitu beharra dugu, eta, horretarako, eremu konplexuenetara iritsi beharko dugu, zeinetara egungo jendartearen aktibista gisa iristea zailagoa den. Funtsezkoa da,

horrenbestez, maila publikoan eta mediatikoan errealitate horri buruz hitz egitea, salaketa gutxiegia egotea normaltzat jotzea saihestea eta LGTBI+ garenok hainbeste urtetan hezkuntza normatiboa jaso ondoren hain sartuta dugun erruduntasun-sentimendua kentzea.

Helburu berri bat ere ezarri dugu: errealitate berri bat nabarmentzen jarraitu behar da. Errealitate hori, hamarkadetan zehar egon bada ere, 2005eko ekainean **Kode Zibilaren** aldaketa onartu ondoren antzeman zen erakundeetan, pertsona guztien arteko ezkontza ahalbidetu baitzen, legezko sexua edozein izanik ere. Errealitate berri hori genero berekoen arteko indarkeria da, eta hura sakon jorratu beharra, berori prebenitzeko eta juridikoki tratatzeko esparru egokia sortzeko.

02*

oraingo testuingura

gorputzen irakurketa

Den-dena sailkatzeko joera izaten dugu gure jendartean. Testuinguru kultural jakin batetik datorkigu sailkapenak egiteko ohitura hori, eta sailkapen horien eraginez kontzeptuen ikuspegi erlatiboa eta subjektiboa galtzeaz gain, gertakari batzuk berezkotzat eta funtsezkotzat jotzen ditugu, nahiz eta errealitatean gauzak ez horrela izan. Horren adibide bat dugu gorputzei buruz egiten dugun arauaren araberrako irakurketa, horixe ezarri baita gaur egun menpean gaituen hierarkia sortu arte. Hala, bada, gure egunerokoa arautzen duen eredu hori neoliberal da, etnozentrkoa eta zisheteronormatiboa.

Zisheteronormatibitatearen eta binarismoren betaurrekoak jantzita irakurtzen dira zorrozki gure jardunbide sexualak, bai eta gure genero-adierazpena ere. Horrenbestez, arau horretatik kanpo dagoen edozein adierazpen edo sentimendu baztertu ohi da, eta zigortu, hein handiago edo txikiago batean.

Hierarkiek botere-harremanak sorten dituzte jendartean. Hierarkiaren goiko aldean dauden pertsonak sarituak izaten dira: legezketasuna lortzen dute, eta mugikortasun fisikoa eta soziala, laguntza instituzionala eta onura materialak; gainera, osasun mental “egokia” dutela aitortzen zaie. Beherago gaudenok (homosexualak, lesbianak, transexualak, langile sexualak, trabestiak...) baztertuak izaten gara, anormaltzat, arriskutsutzat, biolentotzat, gaixotzat edo bekataritzat jotzen gaituzte eta. Horren ondorioz, sozialki eta ekonomikoki baztertzen gaituzte askotan, eta eskumikatzen, atxilotzen, bortxatzen edo erailtzen.

Identitate- eta adierazpen-aukera zabala dugu jendartean. Dibertsitate hori Historia osoan zehar izan da, zenbait saiakera egin diren arren, hura baliogabetzeko eta ereduaren interesen zerbitzuaren pean dagoen ereduak sortzeko. Badaude, bada, beren burua honela definitzen duten pertsonak: gizon femeninoak, transgeneroak, gizon maskulinoak, emakume maskulinoak, transexualak, trabestiak, drag-ak, queer-ak, emakume femeninoak, gizon gay-ak, transexual lesbianak, hijra-k, zenbait genero, malgu eta sortzaile dituzten adingabeak, eta abar. Baina jendarteak, ordea, binarismoak joa behatzen du dena, eta bi sexutan eta bi genero dikotomikotan antolatzen, osagarriak, baztertzailak eta hierarkizatuak direnak: arra/emea, maskulinoa/femeninoa, gizona/emakumea. Horren ondorioz, areagotu egiten dira zapalketa eta zigorra arau horretatik ihes egiten dugunon aurka.

Sexu/genero sistema hori dela-eta, ezagutzen dugun jendarte-ereduan, sexualitate biologikoak gizonen eta emakumeen arteko desberdinasunak ekarri ditu; emakumeak kaltetuenak suertatzen dira prozesu horretan. Sistema hori dagoela aintzat hartuz ulertu dezakegu nondik datozen gizonen eta emakumeen arteko mendekotasun-eta zapaltze-harremanak, hau da, ez da pentsatu behar sexua bera dela, berez, desberdintasun horien sorburua, aitzitik: jendartean eraikitako genero-posizioetatik datoz desberdintasunok.

Modu horretan onartzen da generoa sexu biologikoan oinarrituta eraikitzen dela, eta generoa kategoria sozial bat izango litzateke, horrenbestez. Naturaren eta kulturaren arteko dikotomia bat errepikatzen da,

hau da, auresuposatzen da sexua dela naturala dena, biologikoa, zalantzarik gabekoa eta aldagaitza, eta generoa, berriz, sexu horren oinarriaren gainean eraikitakoa, eta, horrenbestez, hori dela aldatu daitekeena.

Sexu/genero sistema hori eraikitzeko moduaren ondorioz gertukoena dira egiten ditugun bazterkeriak ez dugulako kontuan hartzen pertsonen sexu- eta genero-dibertsitatea. Logika binarista, heterosexista eta biologizista horri jarraikiz, jende asko baztertuta izaten da:

Heterosexualak ez direnak

jaiotzean genital “behar bezain argirik” ez izateagatik ez sexu femeninokotzat ezta sexu maskulinokotzat ere jotzen ez direnak, eta, horrenbestez, zalantzarik gabe bi genero horietariko bat esleitua ez dutenak

jaiotzez esleitu zieten generoaz besteko generoa bizi dutenak edo zenbait genero izan nahi dutenak, baita batere generorik izan nahi ez dutenak ere

LGTBI+ jendearekiko gorrotoa

LGTBI+ jendearekiko gorrotoa Historian zehar eratu da aurreiritzietan oinarrituta, aurreiritziak sexu-orientazioa edo genero- identitateak ez normatiboak ditugunok deabruzat jotzeko baliatu baitira. Izan ere, horrela jokatu da jendea kontrolatzeko eta betikotzeko sistema politiko, sozial eta erlijiosoa, ezin zituena (eta ezin dituen) onartu munduan egoteko modu disidenteak. LGTBI+ jendearekiko gorroto-diskurtsoak kolektiboak baztertzea ekarri du, eta kolektiboak ikusezintasunera jo behar izan du bizirauteko jendartean, zisheterosexualitate binarista arau nagusia eta baztertzailea baitu. Nahiz eta LGTBI+ jendearen eskubideak bermatzeko aurrerapen legalak eta sozialak lortu diren, oraindik ere sexu-orientazioa eta genero-identitateak dira gorroto-delituen arrazoi nagusietariko bat.

Homofobia

George Weinberg psikologoa hasi zen homofobia terminoa erabiltzen hirurogeita hamarreko hamarkadan. *La Sociedad y el Homosexual Saludable* liburuan aipatu zuen termino hori (1972an argitaratu zen). **Weinberg**-ek hau zioen: “*Inoiz ez nuke osasungarritzat joko paziente bat, baldin eta ez badu gainditu homosexualitatearen aurkako aurreiritzia. Heterosexuala izanda ere, homosexualitatearekiko higuina, egitan, kaltegarria da berarentzat*”. Bere lanean, Weinberg-ek aurreneko aldiz sartu zuen homofobia terminoa homosexualitatearekiko gorroto sakona erakutsiz jokatzeko duten pertsonak aipatzeko. Arbuio hori, **Weinberg**-en arabera, gizon eta emakume homosexualekin kontaktu estua izatearen ikara handitik dator, baita heterosexualitateaz besteko sexu-orientazioa duten pertsonetako beldur irrazional, gorroto eta intolerantziatik ere.

Transfobia

Transfobia da transexualek nozitzen duten arbuioa, sozialki ezarritako sexu/genero sistema urratzen dutelako. Pertsona horiek bereziki zaugarriak dira, eta bazterketa- eta biolentzia-maila handia nozitzen dute. Teoriko eta egile transfeminista **Julia Serranok** bere *Wipping Girl* liburuan argudiatzen duenez, sexismoan ditu erroak transfobiak. Aipatutako egileak aurkakotasun-sexismoa deitzen dio. Uste honetan datza: maskulinoa eta femeninoa dena elkar baztertzen duten kategoria zorrotzak dira, eta bakoitzak atributuak, jarrerak, gaitasunak eta desira bakarrak ditu, inoiz gainjartzen ez direnak. **Serranok** erkatzen ditu aurkakotasun-sexismoa eta sexismo tradizionala, hau da, gizonak eta maskulinitasuna emakumeak eta feminitatea baino gehiago direla ustea. Haren argudioen arabera, jendeak generoari eta genero-arauei buruz dituen ziurtasun-gabezietatik elikatzen da transfobia.

Homofobiaren eta misoginiaren hedapena da transfobia, kritikari transgenero **Jody Norton**-en

arabera. Norton-ek argudiatzen duenez, pertsona transgeneroak, gayak eta lesbianak gorrotatuak dira, eta haien beldur da jendea, genero-rolak eta genero-binarismoari aurre egiten dietelako, eta kategoriatuak guztiak “zulotzen” dituztelako. Egileak dionez, *“gizonetik emakumerako pertsona transgeneroak akuilatzen du transfobia, inplizituki desafiatzen ari delako hegemonia politiko eta kultural maskulinoa darion genero-banaketa binarioa”*.

ikuspegi feminista

Ikuspegi interesekzional eta feminista batetik baino ezin da ulertu sexu-orientazioa eta genero-identitatea direla-eta dagoen gorrotoaren azterketa. Ezin dugu ulertu matxismoa eta LGBTBI+fobia kontu bereiztuak balira bezala; haien azterketak, aitzitik, ontzi komunikantearena bezalakoxea izan behar du, jendartean ezarritako sistema patriarkalak gauzatutako zapalkuntza baten gisa.

Gaur egun, kultura matxistak genero-sistema binarioa ezartzen du: “gizona” eta “emakumea”. Hala, alde batetik, zigortzen eta baztertzen du binarismo horretan aitortzen ez den edozein identitate, eta, beste alde batetik, “emakumea” “gizonaren” pean jartzen du, gizonaren kategoriatuak hierarkia sozialaren gailurrean kokatzen duelako. Gainera, bien arteko harremana, ikuspegi matxistatik, heterosexualitatearen arauaren pean baino ez da ulertzen, eta, arau horri jarraikiz, edozein disidentzia zigortzen da.

Ezarritako sexu-genero sistemaz gain, ekuazio horri gehitzen zaizkion zapalkuntza ugari izaten dira, klase sozialaren, jatorria, talde baten partaide izatearen edo gaitasun ekonomikoaren arabera. Hala, bada, honela aurkezten zaigu jendartea: “gizon” dirudun, zuri eta heterosexualek botere-posizioak betetzen dituzte, eta beheagoko mailetan dauden kategoriatuak zapaltzen eta menperatzen dituzte.

Ikuspuntu horretatik, aldarrikapen feministatik eta heterosexismoaren aurkako borrokatik etsai erkidea, gure zapalkuntzen sortzailea dena, aurkitu beharrean gaude.

Egoera horri erantzuteko antolakuntza politiko gisa zenbait kategoriatuak ezartzen dira, etengabe ezbaian daudenak. Izan ere, ez dira errealitate sozialera egokitzen, baina baliagarriak dira, ordea, zisheteropatriarkatua errotik kentzeko tresna politiko gisa. Hala, aktibismoak LGBTBI+ siglak berak jartzen ditu kolokan; pertsona-multzo oso handiaren identitatea ontzi estankotetan sailkatzeko baino ez baitute balio. Helburuak lortzeko bidean baliatzen dugun tresna politiko bat bezala partekatzen ditugu, beraz, siglak, baita sexu-orientazioa eta identitatea eta genero-adierazpena direla-eta izaten den zapalkuntza eta diskriminazioa salatzen ere, baina ez, ordea, oso dibertsoa eta konplexua den pertsonen talde bat islatzeko. *“Beharrezko fikzioa”* da, **Jeffrey Weeks**-en hitzetan; izan ere, esan dugun bezala, sigla horiek ez dute islatzen biltzen dituzten errealitateen aniztasunaren eta konplexutasunaren dimentsioa.

LGTBI+ jendearen aurkako aurreritziak

Historian zehar zenbait aurreritzi sortu dira LGBTBI+ jendearekiko, eta aurreritzi horiek indarrean daude oraindik gure jendartean, hein handiago edo txikiago batean, eta ageriko zein ezkutuko biolentziaren eragileak dira. Aurreritzi horiek sistema normatiboa zalantzan ez jartzetik abiatzen dira. Esate baterako, honelakoak onartzetik: homosexualitatea ez da naturala; homosexualitatea gaixotasun bat da, eta osatu daiteke; homosexualak ezin dute harreman egonkorrik izan; sexu bereko bikoteetan batek gizonarena egiten du eta besteak emakumearena; homosexual guztiak afeminatuak dira, eta lesbianoak, maskulinoak; lesbianek ez dute sexualitate betetik; emakume guztiak dituzte gustuko lesbianoek eta gizon guztiak gay-ek; bisexualak biziotsuak dira; transexualitatea eta trabestitzea gauza bera da; transexualitatea hautaketa, aukera edo kapritxo bat da; transexualek ikuskizun-munduan egiten dute lan; transexualitatea prostituzioarekin lotuta dago; transexualitate gaixotasun mental bat da; transexualitatea eta intersexualitatea gauza bera dira; pertsona transexual guztiak heterosexualek dira.

gorroto-delituak zenbatzea

OSCE-Europako Segurtasun eta lankidetzako Erakundearen arabera, hau da gorroto-delitua: edozein zigor-arloko arau-haustea, pertsonen edo ondasunen aurkako arau-haustek barne, non biktima, lokala edo arau-haustearen helburua aukeratzen baita talde batekiko lotura, sinpatia, filiazioa edo babesa izateagatik edo haren kide izateagatik, hori guztia benetakoa izanik edo hala dela susmatzen delako. Talde bat haren kideek duten ezaugarri erkide batean oinarritu behar da, hala nola taldekideen benetako arraza edo “esleitzen” zaiena, jatorri nazionala edo etnikoa, lenguaia, kolorea, erlijioa, sexua, adina, ezintasun intelektuala edo fisikoa, orientazio sexuala edo antzeko faktore bat.

Bereiztu behar ditugu, batetik, gorroto-delituak, zigor-arloko legetan aitortzen diren moduan, eta, bestetik, homofobia, lesbofobia, transfobia eta bifobia direla-eta izaten diren erasoak: irainak, mehatxuak, erridikulizazioa, lapurreta/ebasketa, eraso fisioa edo zerbitzu bat ukatzea, baldin eta sexu-orientazioarekin zein genero-identitatearekin zerikusia duten aurreritziengatik edo gorrotoagatik izaten badira, biktimaren, hirugarren baten, lekuko baten edo gorabeheraren berri jaso duen pertsona baten irizpidearen arabera.

Oso garrantzitsua da nabarmentzea gorabehera horiek guztiak ez direla gorroto-delitutzat jota jasotzen legedietan, eta, horrenbestez administrazioek ez dituztela zenbatzen eraso-mota guztiak. Funtsezkoa da hori kontuan hartzea, elkarteek eta mugimenduek erasoer buruz jasotako datuak eta administrazio publikoetako erakundeek jasotakoak zergatik ez datozen bat ulertzeko. Gorroto-delituak eta diskriminazioa zigortzeko zailtasunen artean daude, hain zuzen, segurtasuna bermatu behar duten eta justizia egin behar duten profesionalen prestakuntza-falta, salatutako gertakarien kopurua ez ezagutzea eta zenbait gertakari salatu gabe geratzea.

2006an, beren sexu-orientazioa edo genero-identitatea (erreal edo “susmatutakoa”) direla-eta pertsonen kontra zuzendutako abusuen eredu ondo dokumentatuei erantzute aldera, zenbait erregiotako giza eskubideen gaineko aditu-talde bikain bat elkartu zen, Yogyakarta (Indonesia), orientazio sexualarekin eta genero-identitatearekin lotutako nazioarteko printzipioak ezartzeko. Bilera hartatik ateraziren **Yogyakartako printzipioak**¹, zenbait legezko nazioarteko printzipio sexu-orientazioaz eta genero-identitateaz eta nazioarteko zuzenbideaz, estatu guztiek bete beharreko estandarrak jasotzen dituztenak. Estatuak ez dute, ordea, printzipio horiek tratatu batean hartu, eta, horrenbestez, oraindik ez dira, berez, **Giza Eskubideen Nazioarteko Zuzenbidearen** tresna lotesle bat.

gorroto-diskurtsoa

Arazakeriaren eta Intolerantziaren aurkako Europako Batordearen arabera (ECRI, ingelesezko siglak), arraza batzuekiko gorrotoa, xenofobia, antisemitismoa eta gorrotoaren beste era batzuk hedatzen, bultzatzen edo justifikatzen dituzten adierazpen-forma guztiak sartzen dira gorroto-diskurtsoaren² barruan; intolerantzia oinarrituak, eta, besteak beste, nazionalismo erasokorrak eta etnozentrismoak, gutxiengoen eta immigranteen eta immigraziotik datozen pertsonen aurkako diskriminazioak eta etsaitasunak adierazten duen intolerantzia, tartean.

Zigortzen dena ez da berez ideia batzuen adierazpena, ideiak hinguigarriak izanik ere, baizik eta adierazteko modua eta egoera kontuan hartuta, baldin eta gorrotoa, diskriminazioa eta biolentzia bultzatzen bada, zenbait konstituzio-balio urratuz: pertsonen duintasunarekiko errespetua, eta, jaiotza, jatorria, sexua, erlijio edo beste edozein egoera pertsonal edo sozial direla-medio, ez diskriminatzea (Konstituzioaren 10. eta 14. artikulua).

Eztabaida handia dago pertsonen duintasunak eta adierazteko eskubideak, biak funtsezko eskubideak izanik, egiten duten talkaren inguruan, eta epaitegien zenbait epai egon dira gai horren inguruan. **Auzitegi**

1 <http://yogyakartaprinciples.org/principles-sp/about/>

2 <https://rm.coe.int/ecri-general-policy-recommendation-n-15-on-combating-hate-speech-adopt/16808b7904>

Gorenak aipatzen du, ideologia adierazteko askatasunak ez duela babesten gorroto-diskurtsoa. Ikusten dugunez, dena den, epaitegiek haren erabilpen partziala egiten dute, eta LGTBI+ kolektiboa babesik gabe uzten den bitartean, oso babestuta geratzen dira, ordea, beste kolektibo batzuk, inoiz zaurgarritzat jo ez direnak, hala nola eliza edo segurtasun-indarrak eta kidegoak. Estatuko **Fiskaltza Nagusiaren**³ maiatzaren 14ko 7/2019 Zirkularra ere hartu behar dugu aintzat, zeina Zigor Kodearen 150. artikuluan tipifikatutako gorroto-delituak interpretatzeko jarraibideei buruzkoa baita. Bertan, zera adierazten da: *“ideologia nazia duen pertsona bati eraso egitea, edo kolektibo hori gorrotatzeko akuilatzea mota horetako delituen barruan sar daiteke”*.

Giza Eskubiden Europako Auzitegiarentzat, adierazpen-askatasunak ez ditu babesten gorroto-diskurtsoak.

2019an, **Interneten Gorrotoa legez kanpo bultzatzearen aurka Borrokatzeko Jokabide Kodearen Laugarren Ebaluazioaren**⁴ emaitzak argitaratu zituen **Europako Batzordeak**; sexu-orientazioa edo genero-identitatea direla-eta Facebook, Twitter, YouTube eta Instagram plataformetan pertsonen zuzendutako gorroto-diskurtsoa barne hartzen zuela. Sexu-orientazioa dela-eta zabaltzen den gorroto-diskurtsoa izan zen gehien aipatu zen bigarren arrazoia (% 15,6), eta txostenen % 3,7, berriz, genero-identitatea dela-eta zabaltzen den gorroto-diskurtsoari buruzkoa izan zen.

2019an, **Europako Parlamentuak** ebazpen bat eman zuen **“LGTBI pertsonen aurkako diskriminazio publikoari eta gorroto-diskurtsoari buruz, LGTBIrik gabeko eremuak barne”**. Ebazpenak kezka handia adierazten du estatu-, eskualde- eta toki-mailako gobernuek eta **Europar Batasuneko** politikariek LGTBI+ komunitatearen aurka egindako erasoen kopurua gero eta handiagoa delako. Ebazpenak aitortzen du LGTBI+ pertsonen aurkako indarkeria areagotu egin dela, **Europar Batasun** osoan hazten ari den homofobiak eta transfobiak eragindako gorroto-krimenekin.

LGTBI+ jendearen ikusgaitasunik eza

Azterketa egin aurretik azpimarratu behar dugu ikusezintasuna dela LGTBI+ garenok Gasteizen ere gainditu beharreko erronkarik handiena.

Europako Batasuneko Funtsezko Eskubideen Agentziak⁵ LGBTI jendeari egindako inkestaren arabera (2013), % 48k argiro erakusten diete senideei LGBTI direla, eta % 28k ez die horren berri eman inori edo adiskide gutxi batzuei soilik. Bakarrik % 21 agertzen da den bezalaxe lankideen edo ikaskideen aurrean. Inkestatutakoen erdiek ia uste dute orokorra dela politika profesionalki gauzatzen duten pertsonen LGBTI jendeari buruzko adierazpen irangarriak egitea. Bi heren saiatzen dira beren sexu bereko bikotekideekin eskutik helduta ez joaten jendaurrean, beldur direlako ez ote dituzten mehatxatuko, erasotuko edo jazarriko. Proporzio hori hiru laurdenena da inkestutako gizonezko gay edo bisexualen artean. Inkestatutako % 50ek saihesten dituzte leku jakin batzuk LGBT izateagatik erasotutako, mehatxatutako edo jazarriak izatearen beldur direlako. Hori guztia bereziki garraio publikoari, kaleari, leku publikoei edo eraikin publikoei aplikatu dakieke.

Gasteizen ere ikusezintasuna baliatzen da autodenfentsa-tresna gisa. Bizitoki dugun hiria askoz atseginagoa da beste leku batzuk baino, non homosexualitatea jazarrita dago eta kartzela-zigorraz ezartzen baitzaio, baita heriotza-zigorra⁶ ere. Hori horrela bada ere, gurean ere kultura matxista errotuta dago, eta, horren ondorioz, oso ohikoa da beldur izatea eta ez ausartzea armairutik irteten. Agian testuinguruaren arabera disoziazioa dagoela nabarmendu beharko genuke. Gaur egun, LGTBI+ jendea arlo jakin batzuetan agertzen da den bezalaxe (familian, adiskideekin, espazio pribatuetan), baina argi dago, erasoak sailkatzearen beldur izateaz gain, oraindik ere salbuespena dela kolektiboaren barruan arlo guztietan LGTBI+ izatea ez

3 https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2019-7771

4 https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/code_of_conduct_factsheet_7_web.pdf

5 https://fra.europa.eu/sites/default/files/memo-fra-s-eu-lgbt-survey_es.pdf

6 <https://ilga.org/es/mapas-legislacion-sobre-orientacion-sexual>

ezkutatzea.

salatu nahi ez izatea

LGTBI elkarteek eta mugimenduek beti zenbatzen dituzte datuak ofizialetan jasotako baino eraso gehiago. Izan ere, kasu gehienetan, eraso nozitu dutenek salaketarik ez jartzea erabakitzen dute.

Funtsezko Eskubideen Europako Agentziaren arabera, gertatzen diren delituen % 90 ez da salatzen, eta, horrenbestez, gure duintasunari eraso egin dioten baztertutako kasu horiek guztien berri izatea oso garrantzitsua da. Horrela dela berretsi genuen guk ezagututako kasu bat ere ez zela **Arabako Fiskaltzara** heldu egiaztatu genuenean.

Ez salatzeko erabakia konplexua da, eta zenbait arrazoi egon daitezke tartean. Hona ohikoenak:

- Errepresaliatua izatearen beldur izatea. Beldur hori oso ohikoa da gorroto-delituen biktimen artean. Biktimari nozitutako delituak uzten dizkion arrasto larrietan oinarritzen da salaketa jarriz gero berriz eraso jasateko beldurra.
- Biolentziaren eta diskriminazioaren normalizazioa. Pertsona batzuek bizitza osoa daramate gorrotoaren eta diskriminazioaren biktimak izaten, eta, horren ondorioz, beren eguneroko bizitzan integratzen dituzte jokabide biolento horiek.
- Erakundeekiko mesfidantza: biktinek pentsatzen dute ez dietela batere kasurik egingo, edo salaketa jartzeak ez duela ezartarako balioko. Erakundeek biktimak ondo tratatzea funtsezkoa da, konfiantza sortzeko eta salaketa jartzeko aurrerapausoa eman dezaten.
- Agintariak biktimen egoeraren berri ez izatea. Ezagutza-falta horrek ekar dezake ez baloratzea behar bezala biktimaren ingurunea salatutako gertakeriak aintzat hartzerakoan.
- Egoera irregularrean dauden atzerritarrak beldur ohi dira ez ote dituzten herrialdetik kanpo botako salaketa jarriz gero.
- Biktimak uste du salatuz gero ez dietela sinestu egingo.
- Intimitatea jakinaraztearen beldur. LGTBI+ batzuek ez dute beren sexu-orientazioa edo genero-identitatea ikusarazi gura salaketa jartzerakoan.
- Eskubideen berri ez izatea. Biktinek ez dakite non eta zelan salatu.
- Ekintzen eskaintza eskasa. Ekintzak eskaintzeak ahalbidetzen dio biktimari zigor-arloko prozesu batean bere eskubideak gauzatzea. Lengoia argia eta ulertteraza erabili behar da, termino juridikoen berri ez dutenak aintza hartuz. Baldin eta biktimak ez badu ulertzen helarazi zaion informazioa, baliteke dagozkion legezko egintzak ez gauzatzea.
- Zigor-sistema arbuiatzea. Biktimak zigorrekoak ez diren bideen alde egiten du, nozitu duen erasoaren aurrean.

erasoak detektatzeko arazoak

Askotan, eraso fisiko baten aurrean, eraso jasan duen pertsona osasun-zerbitzuetara joaten da, lesio-parte bat egitera, baina biktimak erasoan gorroto-osagai baten berri ematen ez duenez, gorroto-larrigarririk gabeko eraso gisa izapidetzen da. Egoera horrek are zailagoa egiten du sexu-orientazioa edo genero-identitatea direla-eta egindako gorroto-delituak detektatzea, ez baita inolako protokolorik aktibatzen, emakumeen aurkako eraso matxistak egon direla susmatzen denean gertatzen den ez bezala.

Nabarmendu behar dugu LGTBI+ jendea garena sexu-orientazioa edo genero-identitatea direla-eta egiten diren gorroto-delituen xede nagusia. Hala ere, akatsen ondoriozko diskriminazio-kasuak ere gertatzen dira, hau da, sexu bereko pertsonen arteko maitasun-edo afektu-adierazpenak direla eta, pertsona horiek LGTBI+ izan ez arren, eraso homofobo, lesbofobo edo transfoboak izaten dira.

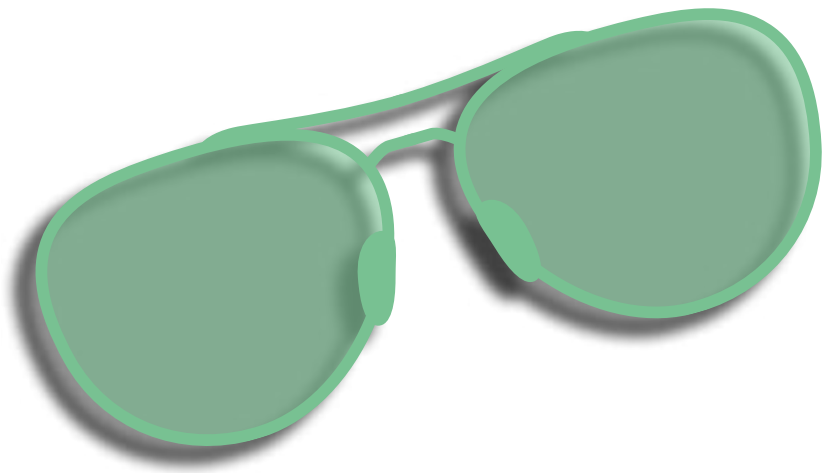
Eusko Jaurlaritzako Segurtasun Sailak eta EHUk egindako 2019ko **Euskadiko Gorroto-Istiluei buruzko Txostenaren** arabera, Euskal Autonomia Erkidegoan guztira **115 gorroto-istilu** erregistratu dira, eta horietatik **13 sexu-orientazioarekin eta genero-identitatearekin lotutako delituei dagozkie**. Araban, arrazoi horrengatik **2 delitu** erregistratu dira.

estatuko egoera soziopolitikoak 2019an

Azken urtean, LGTBI+ jendearen aurkako gorroto-diskurtsoa areagotu egin da Estatuan, azken hilabeteetan gertatu diren gertakari batzuei lotuta. Adibidez: irrati-programa batean, **Paco Arévalo** komedianteak ukatu zuen diktadura frankistan pertsona homosexualak jazarpena nozitu zutenik; eskuin muturrak kiroletako homofobiari heltzeko mozio bati betoa jarri zion; hauteskunde-kanpainan, **Voxek** agindu zuen LGTBI+ harrotasunaren manifestazioak debekatuko lituzkeela; **Alderdi Feministak**, **Lidia Falcón** buru zuela, hitzeko erasoak egin zien trans-pertsoneri, generoa legez aitortzeko legea “lobby gay” batek inposatu zuela adieraziz, Twitterren egindako zenbait argitalpenetan.

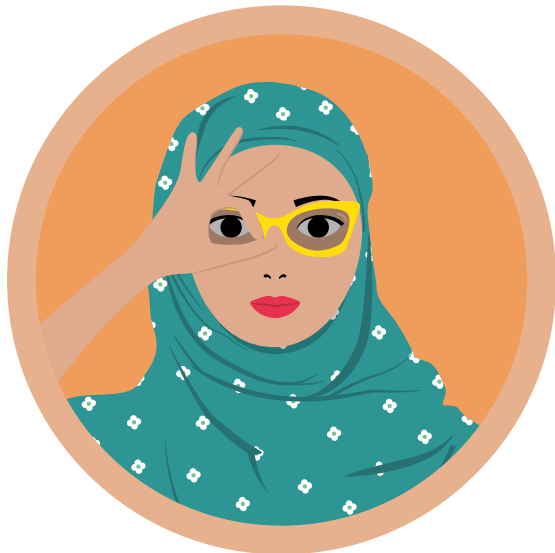
LGTBI+ kolektiboaren aurkako indarkeriari dagokionez, bezero batek trans sexu-langile bat hil zuen Avilesen, irailaren 21ean. Uztailan, gizon bat erruduntzat jo zen, isuna ezarri zitzaion eta espetxean sei hilabete egotera zigortu, Bartzelonan duela hiru urte mehatxu homofoboak eta difamazioak egiteagatik. Abenduaren 10ean, Bartzelonako auzitegi batek “pilla-pilla” taldeko sei kide erruduntzat jo zituen, gizon homosexualak 2013an aipamen faltsuen bidez erakartzeagatik, segada batean harrapatu, haien bideoak egin eta publikoki pedofiliaz akusatzeagatik. Taldeko liderrari sei urteko espetxe-zigorra ezarri zioten. Abenduaren 19an, **Ángel Vázquez** politikariak eraso homofobo bat jasan zuen, Burjassoten, eta Iruñean **Koldo Martinez** senatariak bere kotxean margoketak salatu zituen. Martxoan, Lesbiana, Gay, Transexual eta Bisexualen Estatuko Federazioak (**FELGTB**) kezka adierazi zuen konbertsio-terapiak ugaritu direlako, Errioxan, Asturiasen, Kantabrian, Gaztela eta Leonen, Kanarietan eta Gaztela-Mantxan. Irailean, **Madrilgo Erkidegoak** 20.001 euroko isuna ezarri zion **Elena Lorenzo** andreari, hiru urte lehenagotik online konbertsio-terapiak egiteagatik.

Gorroto-diskurtsoari dagokionez, “**Hazte Oír**” erakunde ultrakatolikoak liburuxkak banatu zituen 23.000 ikastetxetan eta 6.000 guraso-elkartetan, #MisHijosMiDecisión kanpainaren barruan. Kanpainak “gurasoen PIN” bat aplikatzea eskatzen zuen, hau da, gurasoen baimena eman beharra haurrak LGTBI+ berdintasunari eta aniztasunari buruzko hitzaldietara joan aurretik. Murtziako gobernuak neurri hori sartu zuen. Abenduan, **Gaztela eta Leongo Hezkuntza Sailak** eten egin zuen ikasle transen inklusioari eta segurtasunari buruzko protokoloaren ezarpena, **Justizia Auzitegi Nagusiak Abokatu Kristauen elkarteak** aurkeztutako demanda onartu ondoren.

03*

metodologia

Gasteizen sexu-orientazioaren eta genero-identitatearen aurka izandako gertakariei buruzko Txosten hau egiteko kasuak detektatzeko, aplikatu izan ohi dugun metodologian oinarritu gara; hala ere, jarduteko modu horrek protokoloak eguneratu ditu, **Gasteizko Udalarekiko** lankidetzara egokitze aldera. Horretaz gain, webgunea irekitzeak (www.IKUSGUNE.eus) eta asteko edozein egunetan arratsaldeko edozein orduan gorabeherak online erregistratzeko aukera izateak informazioa biltzeko bide berriak ekarri dute.

egoerak bereiztea

Madrilgo eta Kataluniako behatokitik aplikatzen ari den edo aurreko txostenean baliatu genuen metodologia bera ezarri genuen detektatutako egoerak bereizteko. Metodologia hori dela eta, bereizi egin behar dira leku jakin bati, une jakin bati eta pertsona zehatz bati dagozkien kasuak eta halakorik ez direnak.

Hala, bigarren kasuari, hiru aldagai horietakoren bat falta zaionez edo ezaguna ez denez, tratamendu desberdina eman zaio; izan ere, ez ditu premisa guztiak hura kasu bat bezala izapidetu ahal izateko eta banakako arreta, laguntza eta erantzuna emateko ibilbide batean sartzeko.

Bildutako informazioa, Gasteizen gertatuko kontuei buruzkoa da batez ere, baina ez bakarrik; hiriburutik kanpo izandako gertakizunak ere sartu baititugu, iraganean hartu genuen konpromisoa betetze aldera, hau da: Arabako lurralde historiko osoari erreparatzekoa.

LGTBI+fobia direla-eta izandako erasoak detektatzea

2017an, Lumagorri ZAT osatzen dugunok egiaztatu genuen eraso gehiago izan zirela Gasteizen, batez ere gizonezko homosexualen aurka eta hiriko espazio oso zehatz batean. Dinamika hori behin eta berriz errepikatu zenez, alarma guztiak piztu ziren, patroia bat baitzegoen, eta gertakari horien aurrean, protokolo bat aktibatu genuen, erasoaren kopuruaren hazkundeari erantzuteko eta eraso horiek jasaten dituzten pertsonen laguntzeko asmoz.

Hala, **Gasteizko Sare Transbollarika** sortu zen, eraso horiei erantzun antolatua emateko. 2017ko ekainean, erasoaren lehen salaketa publikoa egin ondoren, Sareak harremanetan jartzeko eta salaketa jartzeko telefono bat jarri zuen Gasteizko herritarren eskura, bai eta informazio-dokumentu bat ere, non

jasotzen baitira sexu-orientazioa edo genero-identitatea direla-eta erasoren bat nozituz gero jarraitu beharreko jarraibideak.

Sarea desegin ondoren, **Lumagorri ZATek** kasuak biltzen jarraitu zuen, 2019ko ekainean Gasteizko **IKUSGUNE** LGTBI+fobiaren aurkako Behatokia eratu arte. Telefono-zenbaki horrek gaur egun indarrean jarraitzen du Behatokiaren barruan. Protokoloak zenbait hobekuntza izan ditu, eta duela gutxi atal bat gehitu da webgunean (www.IKUSGUNE.eus), gertakariak edo gorabeherak jasotzeko.

telefonoa eta protokoloa gehiago zabaldu da

IKUSGUNE sortzearekin bat, 2019ko ekainean, erasoen detekzioan jauzi kuantitatibo bat gertatu zela esan daiteke, hau da: erregistro-tresnak profesionalagoak dira eta LGTBI+ biztanleriak eta jendarteak gehiago ezagutzen dute **IKUSGUNE**. Oro har, horrek guztiak fokalizatzeke balio izan du, ikus daitekeenez erregistratutako kopuruan izandako jauzi kuantitatiboan, aurreko txostenean 13 izatetik oraingoan 25 izatera igaro baita.

IKUSGUNEren webgunearen aurkezpen publikoa, sare sozialetan egindako zabalkunde masiboko kanpainekin batera (Facebook, Twitter eta Instagram), baita Grindr edo Wapo bezalako ligatzeko aplikazioetan egindakoak, eta zenbait material egitea (eranskailuak, txartelak, liburuxkak) funtsezkoak izan dira erasoei buruzko informazioa biltzeko.

Era berean, txosna batekin eta **Gasteizko Blusa eta Nesken Batzordearekin** lankidetzan, **Andre Maria Zuriaren jaietan**, kartela eta protokoloa koadriletako furgoneta guztietan egon ziren, bai eta txosnen esparruan ere.

testigantzak jasotzea

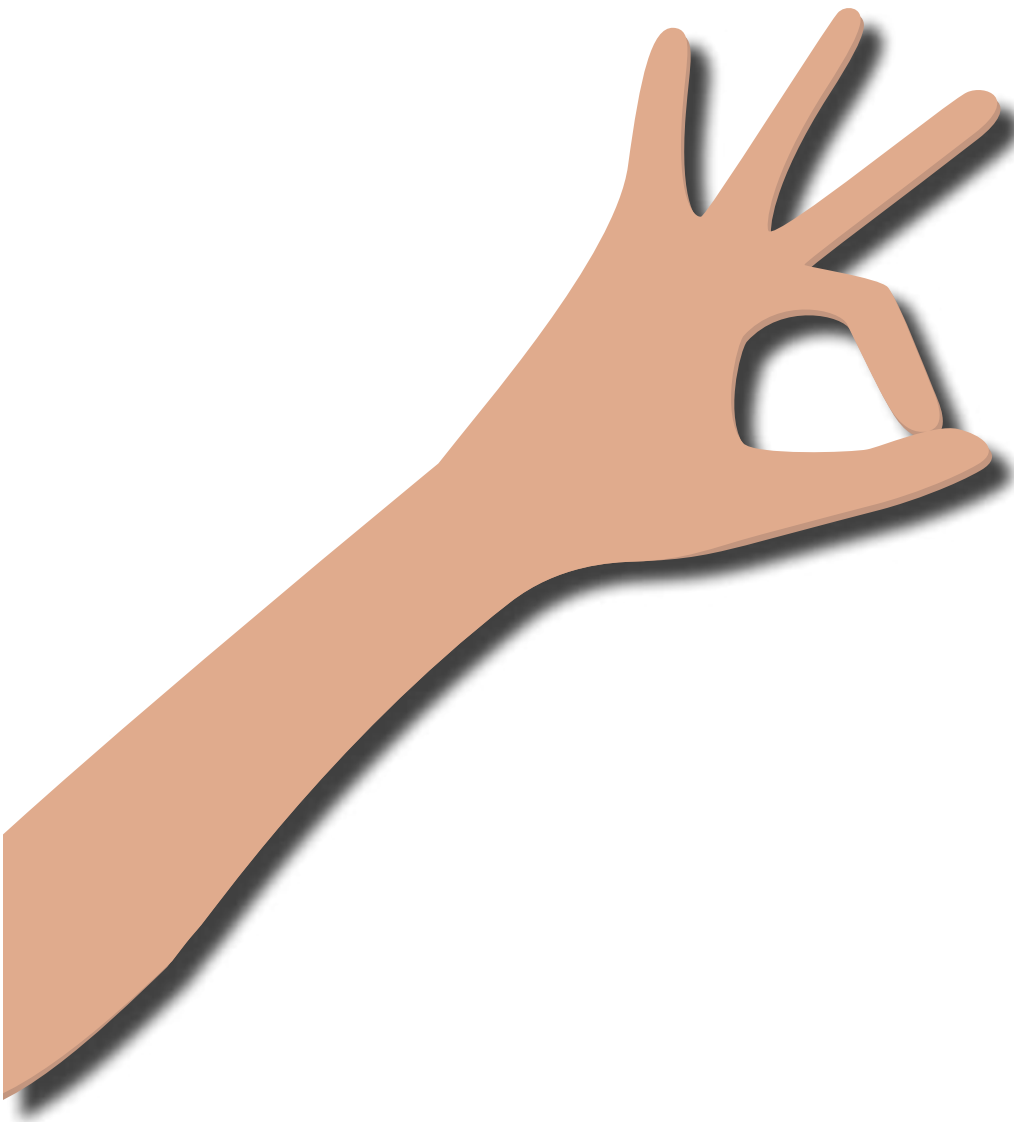
2018. urteko prozeduraren antzera, 2019an zehar eta txosten honetan jasotako azken kasuaren eguna arte jarraitu dugu testigantzak jasotzen gure ohiko bideak baliatuz: sexu-orientazioa edo genero-identitatea direla-eta nozitutako erasoen inguruan informazioa emateko telefonoa, sare sozialak, bilaketa aktiboa sare sozialetan, bilaketa prentsa idatzian eta digitalean, eta “ahoz ahokoa”. Nabarmentzekoa da webean (www.IKUSGUNE.eus) online salaketak egiteko tresna bat dagoela, baina txosten honetan haren bidez jasotako bi kasu baino ez dira jasotzen; izan ere, eskuratu berria da tresna hori, eta oraindik ez da oso ezaguna herritarren artean.

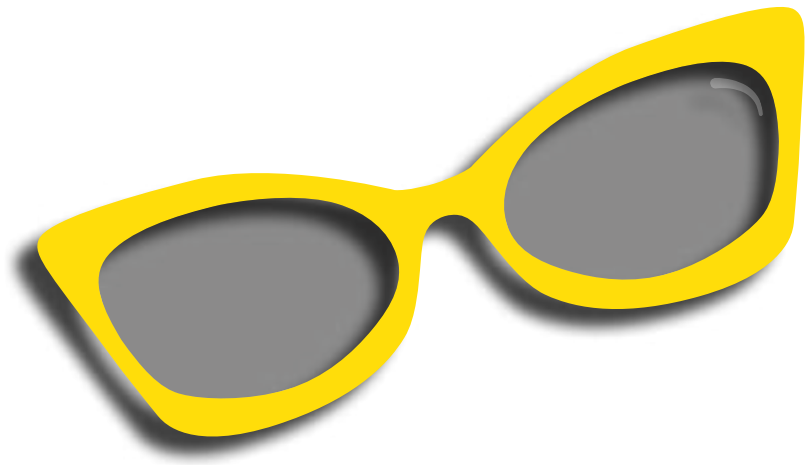
IKUSGUNEera zuzenean jo zuten pertsonak ibilbide batean sartu ziren; honetan, hain zuzen: haien hitzez hitzeko testigantzak jaso ziren, ondoren, aurrez aurreko hitzordua hitzartu zen haiekin, eta gero laguntza-elkarrizketa bat egin zitzaion haien kasuari buruz, patxada handiagoz eta luze azal zezaten beren egoera. Laguntza-elkarrizketa egin ondoren, baloratzen zen zein urrats eman behar zen: laguntza medikoa eta/edo juridikoa, salaketa publikoa, eta abar. Eredu-fitxa batean jaso ziren kasu guztiak.

Sare sozialetan izandako gorabeherak direla-eta salaketek gora egin dute. Horrek erakusten digu gero eta gehiago erabiltzen direla sexu-harremanak izateko helburuz harremanetan jartzeko, eta horren ondorioz, gero eta sozializazio-espazio gutxiago daudela LGTBI+ jendearentzat. Modu horretan, galtzen ari dira gertuagoko harremanak zeinek kontzientzia eta ahalduntzea erraztu dezaketen, eta isolamendua eta babesgabatasuna areagotzen da, batez ere gazteen artean. Hortik ondoriozta dezakegu badagoela elkar ezagutzeko eta esperientziak trukatzeko espazioak sorteko beharra, ostalaritzako eta aisialdiko ekimen

pribatutik haratago, eta administrazioek nolabait eskaini beharko lituzketenak. Alde horretatik funtsezkoa litzateke **IKUSGUNE**ren lokala, Gasteizko LGTBI+ komunitatearentzako katalizatzaile eta foku gisa.

Bestalde, **IKUSGUNE**ri erasoen berri eman dizkioten pertsona gehienak 30 urtetik beherakoak dira, inoiz ez 50 urtetik gorakoak; gainera, gehienetan telefonoz egin dute, normalean WhatsApp bidez. Gaur egun, **IKUSGUNE**ekin harremanetan jartzeko bide guztiak birtualak dira, nahiz eta ondoren elkarriketa pertsonala egiten den. Harremanetarako bide horiek eraso nozitu dutenaren senideek edo inguruko pertsonak erabiltzen dituzte; guregana zuzenean jo duten guztiak, nozitutako erasoaren berri emateko, 30 urtetik berakoak ziren. Hala ere, 50 urtetik gorako biztanle guztiek ez dituzte erraz eta maiztasun berarekin erabiltzen teknologia berriak, eta horrek zaildu egiten du biztanleriaren sektore horren aurkako erasoen berri izatea. Horrenbestez, eta Behatokiak egoitza fisikorik ez duenez, bertan harrera zuzena, pertsonala eta diskretua emateko, **IKUSGUNE**ren esku-hartzea ez da iristen teknologiak erraztasunez erabiltzen ez dituzten LGTBI+ adinekoengana.

04*

datuen azterketa

IKUSGUNEK maiatzaren 2019 eta 2020ko apirila bitartean jasotako gertakariak.

01* gertakaria

Data: 2019-04-28
Nola izan genuen kasuren berri: Telefono bidez
Ukitua: Alderdi politiko baten artekaria
Eremua: Hauteslekua
Lekua: Gasteiz
Tipologia: Irainak/jazarpena

deskribapena:

Hautesleku bat itxi ondoren, eta hauteskundeen emaitzak jakinda, alderdi bateko hautagai gay batek jarlekurik lortu ez duela egiaztatu ondoren, beste alderdi bateko artekari bat gerturatu zitzaion gertakariaren berri eman digun pertsonari (hura ere alderdi politiko bateko artekaria), eta honako hau esan zion, mespretxuz: “(gay hautagaiaren izena) *ez da gay, marikonazo bat da*”.

azterketa:

kontsultatu 2. kasua

02* gertakaria

Data: 2019-04-28
Nola izan genuen kasuren berri: Telefonoren bidez
Ukitua: Pertsona gay bat
Eremua: Hauteslekua
Lekua: Gasteiz
Tipologia: Irainak/jazarpena

deskribapena:

Hauteskunde-gaueko zenbaketa egin ondoren, eta hautagai gay batek jarlekurik lortu ez zuela egiaztatu ondoren, alderdi politiko bateko artekari bat gertakariaren berri eman digun pertsonarengana hurbildu zen (pertsona hori ere gaya da, baina ez jarlekurik lortu ez duen hautagaiaren alderdi berekoa), eta haren zein hautagaiaren sexu-orientazioa aipatuz, behin eta berriro esan zion, “*zuretariko bat bota dugu*”.

azterketa:

Eztabaida politikoan, sexu-orientazioa edo genero-identitatea arma gisa aipatzea LGTBI+fobikoa da, argi eta garbi. Hala bada, 1. kasuan, “onargarria, errespetagarria” esanahi batekin erabiltzen da gay kontzeptua, eta, horrenbestez, kalifikazio hori ukatzen zaio erasotutako hautagaiari. Hala ere, “*mariconazo*” kontzeptua mespretxuzko gisa erabiltzen da, hau da, esaldi berean adierazten digute zein diren errespetatu beharreko gay-ak, zein diren hitz egiten ari den pertsonaren antzekoak edo esleitutako rola betetzen dituztenak, eta zein ez diren errespetatu beharreko gayak, kontu ideologikoetan edo moraletan hitz egiten duen pertsonaren profiletik aldentzen direnak edo esleitutako genero-rolekin bat egiten ez dutenak.

Bigarren kasuan, hautagai gay bat eta herritar gay bat lotzen dira, haien sexu-orientazioan oinarrituta, alde batera utzita bataren eta bestearen ideologiak antipodetan daudela. Hau da, kontu alderdikoia eta/edo ideologikoa gainditzen duten bi espazio markatzen dira: sexu-orientazioa, hautagaiaren taldea eta interpelatutako pertsona beste taldearen aurrean, eta ondorioztatzen da heterosexuala dela adierazpen hori egiten duen pertsona.

Data: 2019-05-20

Nola izan genuen kasuren berri: Telefono bidez

Ukituak: Gay kolektiboa

Eremua: Ligatzeko aplikazio bat (app)

Lekua: Gasteiz

Tipologia: Jazarpena/gorroto-diskurtsoa

deskribapena:

Ligatzeko aplikazio batean gertatutakoaren berri eman digute. Bertan, pertsona batek homosexuala izateari uzteko eta “*sentimendu heterosexualak*” izateko terapiak iragartzen ditu. Antza, pertsona horrek berak zerbitzu berak eskaini ditu estatuko beste leku batzuetan eta bere aurkako kondena-epaiak ditu gertakari horientatik.

azterketa:

Azken urteotan, homosexualitatea sendatzeko terapien eskaintza gero eta handiagoa da. Gasteizko apezpikuak berak adierazi izan du homosexualek “*laguntza sendagarria, osasungarria*” jaso dezaketela. Adierazpen horiek elizatik abian jarri diren ekimen batzuen barruan sartzen dira, norabide berean doazen alderdi politikoetako ordezkarien adierazpenekin batera. Sexu-orientazioa berbideratzeko terapiak gaur egungo errealitatea dira, eta ez daude Zigor Kodean jasota. Hizpide dugun kasu zehatz honetan, Madrilgo Autonomia Erkidegoak kondenatu zuen pertsona hori, erkidego horren legerian debekatuta baitaude terapia horiek.

Data: 2019-05-29
Nola izan genuen kasuren berri: Telefono bidez
Ukitua: Gay bat
Eremua: Lana
Lekua: Gasteiz
Tipologia: Lumafobia

deskribapena:

Gertakariaren berri eman digunak (gaya da bera) azaltzen du azazkalak margotuta eraman oihi dituela bere lanpostura. Antza, enpresako nagusi batek lantokira bisita egin ondoren, haren azazkalen koloreaz ohartu zen, eta lantokiko arduradunari esan zion ez uzteko pertsona horri azazkalak margotuta lantokira joaten.

azterketa:

Genero-binarismoak rol jakin batzuk esleitzen ditu jaiotzean esleitutako genero-identitatearen arabera. Azazkalak margotzea emakumearen kategoriari esleitutako ekintza bat da; horrenbestez, gizon batek ekintza hori bere egitea diskriminazio-arrazoia da, edo debeku-kasua. Ez dago jasota lanpostu horretan azazkalak margotuta edukitzeak jarduera behar bezala garatzea eragozten duenik, ezta margotutako azazkalak enpresaren irudiaren aurkakoak direnik ere, baina enpresa horretako arduradunak uste du azazkalak kolorez aldatzea lizentzia bat dela, eta emakumezko langileek baino ezin dutela baliatu.

Data: 2019-05-31
Nola izan genuen kasuren berri: Telefono bidez
Ukitua: Mutil trans bat
Eremua: Lanekoa
Lekua: Gasteiz
Tipologia: Transfobia

azterketa:

Gertakariaren berri eman digun pertsona mutil trans bat da. Azaldu digunez, mastektomia-operazio bat egin ondoren hasi zen maila profesional apalagoko lankide baten tratu diskriminatzailea jasotzen.

Izan ere, lankideak WhatsApp-eko taldeetan zabaltzen zuen haren argazki bat, genero-trantsizioko prozesua hasi gabe zegoeneko. Hori gertatu ondoren, etsaiazko bihurtu zaio lan-giroa, lankideen zeharkako begiradak, barreak eta murmurioak direla-eta. Gatazka sortu duen lankideak ez du nahi izaten gertakariaren berri eman digun pertsonak aukeratutako generoa erabili, harekin hitz egin behar duenean.

Beste lankide batek onartu omen du beste batek zera esan ziola: “*zuk haren argazkiak atera behar dituzu, xantaia egiteko*”.

Aldagelatik irteterakoan, honela abesten diote: “*Por el amor de ese medio hombre...*” –barreak– “*de esa mujer*”. Egoerak antsietatea sortzen dio, eta lanean eta gogo-aldartean eragiten dio.

azterketa:

Lanpostuan igarotzen ditugu ordu gehien. Espazio horiek bereziki kalteberak dira LGTBI+ jendarentzat, batez ere trans kolektiboarentzat. Benetan problematikoak dira aldageletako gatazka edo trans pertsoneri, nahi duten generoaren arabera, zuzendu behar zaien izenordaina, eta trans pertsonen aurka jaurtitzeko arma gisa erabiltzen dira.

Lan-eremuan, langile batzuek transen aurka dituzten jarrerak, mesprexuzkoak eta diskriminatzaileak posible izaten dira gainerako lankideen korporatibismoarengatik, ez dituztelako jarrera horiek arbuiazen, eta ez dietelako beren babesak erakusten transei.

Era berean, ezin dugu alde batera utzi enpresek beren enpresan lan egiten duten pertsona guztien errespetua eta eskubideak bermatzeko orduan duten erantzukizuna, baita trans pertsonena ere.

Data: 2019ko ekaina

Nola izan genuen kasuren berri: Komunikabideen bidez

Ukitua: Politiko gay arabar bat

Eremua: Orokorra

Lekua: Iritzi publikoa

Tipologia: Irain delitua /jazarpena

deskribapena:

Arabako politikari gay batek telebistako elkarrizketa batean parte hartu ondoren, eskuin-muturreko alderdi batek pertsona horren adierazpenei aurre egiteko ideiak eman zituen. Ideia-sorta horretan, zera esan zuen Arabako politikariari hari buruz: *“oso ondo dakigu homosexual izatea abantaila bat dela, eta etekinik ateratzen diola”*.

azterketa:

1., 2. eta 4. kasuak pertsona berari buruzkoak dira, Arabako politikari gay bati buruzkoak, dituen sexu-desirak direla-eta etengabeko jazarpena nozitzen duena. Kasu honetan, eskuin-muturreko alderdi baten aldetik, aurreko bietan ez. Homofobia hain da zabala, zein sexu- eta genero-askatasuna defendatzen omen duten eremu politikoetan ere agertzen den.

Deigarria da oposizioak pertsona horren sexu-orientazioarekin duen obsesioa; eraso gehienak, gutxi gorabehera, haren sexu-desirei buruzkoak dira.

Ideiak azaltzean egindako iruzkinarekin adierazi nahi da politikari horrek beren sexu-orientazioa erabiltzen duela botere-maila handiagoak lortzeko. Espektrorik ideologiko jakin batzuetatik “lobby gay” deitu denari buruzko erreferentzia bat antzematen da hor; baina benetan adierazten duena da pribilegioak galtzearen beldur heterosexuala.

Data: 2019-06-28
Nola izan genuen kasuren berri: Telefono bidez
Ukituak: Zentroko erabiltzaileak
Eremua: Udal zentroa
Lekua: Gasteiz
Tipologia: Debekua

deskribapena:

Debekatuzten dute apaingarriak jartzea udal zentro batean, uztailearen 28a dela-eta. Zentro horrek aldi berean behin egiten ditu hezkuntza-jarduerak data jakin batzuk direla eta, baina orainoan ohartarazi da debekatuta dagoela jarduerak horiek erakustea.

azterketa:

Gorabeheraren berri izan ondoren, gutun bat idatzi genuen, non zerrendatu baitezkeen Gasteizko Udalak LGTBI+ ikusgaitasuna dagokionez hartutako konpromisoak.

LGTBI+ ikusgaitasunarekin lotutako hezkuntza-jarduerak garrantzi handia dute, kolektibo horren existentzia onartzen baitute, eta ahalduz gero eman diezazkiekete LGTBI+ pertsonari. Hezkuntza-eremu publiko edo pribatu batek ere ez luke inoiz ere eragozpenik izan behar LGTBI+ kolektiboaren ikusgaitasunari edo kolektiboarekin berarekin zerikusia duten jarduerari dagokienez.

Data: 2019-7-14
Nola izan genuen kasuren berri: Komunikabideen bidez
Ukitua: Gay bat
Eremua: Familia
Lekua: Gasteiz
Tipologia: Homofobia

deskribapena:

Erantzainak adingabe bat erreskatatu zuen, gurasoek indarkeria erabili zutelako gaztearen kontra, haren sexu-orientazioa dela-eta.

azterketa:

Askotan ezkututzen da indarkeria-gertaera LGTBI+fobikoak bereziki familia-eremuan gertatzen direla, eta oso txikitatik. Familia, erakunde gisa, indarkeria-esparru LGTBI+fobikoa izan daiteke, eta, gainera, denboran irauten duena. LGTBI garenok, berez heterosexuak izaten baitaitezke, mota askotako egoerak saihestu behar izaten ditugu gure bizitzetan, hala nola jaiotzean esleitzen diguten genero-rolari egotzi ez zaizkion joko jakin batzuekin jolasteko debekuak, arauak ez diren genero-adierazpenen gaitzespenak, eta LGTBI+fobia nabarmena. Familia da heteroarauaren pieza nagusia, eta haren datuak arauarekin bat ez datozen pertsonen aurkako erasoak.

Data: 2019-07-15
Nola izan genuen kasuren berri: Telefono bidez
Ukitua: Gay bat
Eremua: Sare sozialak
Lekua: Gasteiz
Tipologia: Jazarpena

deskribapena:

13 urteko gazte batek 20 urteko beste bat ezagutu zuen sare sozial baten bidez, eta, sexu-harremana izan ondoren, 20 urteko pertsona hori aritu zen hura jazartzen eta hari estortsio ekonomikoa egiten, sare sozialen bidez.

azterketa:

Hausnarketa handia egin behar dugu sare sozialei buruz eta haietaz egiten dugun erabileraz. Kontua ez da beldurra ematea, baizik eta arduraz erabiltzeko deia egitea. Sexualitatea xantai-xede bihurtzen da askotan, eta LGTBI+ pertsonak beste pertsona batzuk ezagutu ahal izateko erreferentziarik edo espazio fisikorik ez dagoenez, sare sozial birtualak sare sozial errealei gailentzen zaizkie. Zehatzago zera esan nahi dugu: LGTBI+ ostalaritzako establezimenduak, giroa deritzona, gutxitzen ari diren heinean eta eskaintza bakarra hiri handietan dagoen heinean, tresna birtualen erabilera aukera bat izatetik premia bat izatera igaro da, hau da, xantaiarako edo bestelako erasoetarako behar den haztegia.

Data: 2019-07-17
Nola izan genuen kasuren berri: Telefono bidez
Ukituak: Lesbiana-bikote bat
Eremua: Familia
Lekua: Vitoria-Gasteiz
Tipologia: Lesbofobia

deskribapena:

Gertakariaren berri eman digun pertsonak dio familiak bere bikotekidea etxean itxi duela, eta, gainera, tratu txar fisikoak jasan dituela haren sexu-orientazioa dela-eta.

azterketa:

Kontsultatu 8. kasua (29. orr)

Data: 2019-08-12
Nola izan genuen kasuren berri: Telefono bidez
Ukitua: Mutil gay bat
Eremua: Ligatzeko aplikazio bat (app)
Lekua: Gasteiz
Tipologia: Serofobia

deskribapena:

Ligatzeko aplikazio batean erabiltzaile-profil bat ordeztu omen dute. Hala, bertan jakinarazten da kontuz ibiltzeko argazkian agertzen den pertsonarekin, seropositiboa delako. Profilaren aurkezpenean letra larriz ohartarazten da horretaz, eta “*gaixorik*” hitzak betetzen du pantaila osoa.

azterketa:

Kontsultatu 15. kasua (33.orr)

Data: 2019-08-22
Nola izan genuen kasuren berri: Telefono bidez
Ukitua: Mutil bisexual bat
Eremua: Lana
Lekua: Gasteiz
Tipologia: Homofobia

deskribapena:

Antza, duela urte eta erdi ingurutik hona, goragoko mailako lankide batek “*marikoia*” deitzen dio, eta batzuetan beste txiste batzuk ere egiten ditu haren sexu-orientazioari buruz.

Gertakariaren berri eman digun pertsonak azaldu digu beldur dela, ez dela ausartzen lantokiko buruari zer gertatzen ari den azaltzen, kontratua laster amaituko zaionez ez duelako nahi egoera horrek kontratuaren berritzea oztopatzea.

Pertsona horrek jakinarazi du aurretik beste enpresa batean antzeko esperientziak izan dituela, eta lana utzi behar izan zuela, egoera jasangaitza zelako.

azterketa:

Lanpostuan igarotzen dugu ordu gehien egunean zehar. Ohikoa da LGTBI+ pertsonen espazio horietan beren errealitatea ezkutatzea, ikusgaitasuna eraso izan daiteke eta kontrako passinga bizirauteko neurri bat izan daiteke. Kasu honetan, ikusten dugu nola erasoak nozitu izan dituen lan-bizitza osoan, LGTBI+ izateagatik. Gertakariaren berri eman digun pertsonak adierazten du arrazoi horrengatik lana galtzearen beldur dela, baina, aldi berean, oso aspertuta dagoela egoera hori egunero jasan behar izateagatik. Berriz ere gogoratu behar dugu enpresaburuek erantzukizuna dutela beren enpresetako sexu-generoen dibertsitateari dagokionez, baina baita langileek beren eskubideak defendatzeko eskura dituzten tresnek ere, hala nola enpresa-batzordeek eta ordezkari sindikalek.

Data: 2019-08-30

Nola izan genuen kasuren berri: Komunikabideen bidez

Ukituak: Bi Dj lesbianak

Eremua: Jaiak

Lekua: Aiarako Koadrila

Tipologia: Lesbofobia

deskribapena:

Iruzkina lesbofoboak jai-esparru batean lanean ari ziren 2 DJren aurka.

azterketa:

Lesbianak ikusezinak izan ohi dira, eta, horren ondorioz, pairatzen dituzten erasoak ere ez dira ikusten; izan ere, LGTBI+ kolektiboaren barruan baztertuenak eta gutxienak dira. Gainera, emakume izateagatik (edo emakumetzat jo izateagatik) indarkeriari aurre egin behar izateaz gain, haien sexu-orientazioa dela-eta izaten den gorrotoari ere aurre egin behar izaten diote. Jaietan, alkoholak eta beste substantzia batzuek pertsonak desinhibitzen dituzte, eta, horren ondorioz, haien baitan dauden matxismoa eta LGTBI+fobia bereziki indarkeriazko bihurtzen dira jai-guneetan emakumeentzat eta LGTBI+ jendearentzat.

Data: 2019-08-30

Nola izan genuen kasuren berri: Komunikabideen bidez

Ukitua: Lesbiana

Eremua: Aisia

Lekua: Aiarako koadrila

Tipologia: Irainak

deskribapena:

Gazte batek iraindu egin zuen emakume lesbiana bat, eta hura fisikoki erasotzen saiatu zen, haren sexu-orientazioa dela-eta.

azterketa:

Kontsultatu 13. kasua (32. orri)

Data: 2019-09-01

Nola izan genuen kasuren berri: Telefono bidez

Ukitua: Ligatzeko aplikazio baten erabiltzaile bat

Eremua: Ligatzeko aplikazio bat (app)

Lekua: Vitoria-Gasteiz

Tipologia: Serofobia

deskribapena:

Gertakariaren berri ematen digun pertsonak ligatzeko app bereko erabiltzaile baten iruzkin bat erakusten du; bertan, haren egoera serologikoa mesprexuz aipatzen da: “*Eres muy zorra, sidoso*”.

azterketa:

Gero eta gehiago erabiltzen dira ligatzeko aplikazioak LGTBI+ jendea jazartzeko eta zirikatzeke. Gorputz ez normatiboari edo egoera serologikoari buruzko aipamenak gay kolektiboari buruz ematen den irudiak sustatzen ditu. Kasu zehatz honetan, serofobiaren bidez aplikazioaren erabiltzailea estigmatizatu eta isolatu nahi da, baita harreman-zirkuitu jakin batzuetatik kanpo utzi ere. Fobia hori areagotu egin da azken urteotan, besteak beste, PREP (esposizio aurretiko profilaxia) agertu delako. Medikazio prebentibo horrek hierarkia bat sortu du pilula hartzen dutenen eta, beraz, sarbidea dutenen artean, eta hartzen ez dutenen, hura eskuratzeko aukerarik ez dutenen edo tratamendu antieretrobiralaren pean daudenen artean. PREPak gaixotasunak transmititzeko arriskurik gabeko sexu-harremanak izateko aukera ematen duelako ideia faltsua zabaldu da, eta horrek arrisku-harremanak areagotzea ekarri du. Interesgarria da gogoratzea PrEPak, pilula antikonzeptiboak bezala, gorputz sargarriaren gainean uzten duela kasu honetan sartzaile diharduen pertsonaren osasunaren gaineko erantzukizuna.

Data: 2019-09-07

Nola izan genuen kasuren berri: Komunikabideen bidez

Ukituak: Gay-bikote bat

Eremua: Bikote bat

Lekua: Gasteiz

Tipologia: Genero berekoen artekoa (intrageneroa)

deskribapena:

Udaltzaingoak gizon bikote bat atxilotu zuen, eraso fisiko bat zela-eta.

azterketa:

Kontsultatu LGTBI+ kolektiboaren barruko indarkeriari buruzko puntu espezifikoa (53. orr.)

17* gertakaria

Data: 2019-09-14
Nola izan genuen kasuren berri: web
Ukituak: Gay-bikote bat
Eremua: Kalea
Lekua: Gasteiz
Tipologia: Homofobia

deskribapena:

Gertakariaren berri ematen digun pertsona kaletik zihoan bere bikotekidearekin, eta pertsona bat hurbildu zitzaion, txakur batekin (txakur hori arriskutsua izan daiteke, halaxe dago eta sailkatuta). Bat-batean, besterik gabe, “*Marikoiak! Argi ibili!*” oihukatu zien.

azterketa:

Kalea da espaziorik kalteberena LGTBI+ jendearentzat, eta, zehazkiago, kalea gauez. Batzuek gauean aurkitzen dute aukera azpikerian ibiltzeko diskriminatutako kolektiboen aurka jokatzeko: LGTBI+ jendea, emakumeak, baliabiderik gabeko pertsonak eta abar. Egoera horrek iragana ekartzen digu akordura, gaueko inkontrolatuei buruz hitz egiten zuen leloa zegoeneko garaira, hain zuzen. Ez da exajerazioa. Gasteizko Udalak 2018ko maiatzean argitaratutako **Desirak plazara. LGTBI biztanleen Errealitateei buruzko Diagnostikoan**¹ adierazten denez, LGTBI-en % 57ri askatasuna murriztu zaie espazio publikoan eta % 42ri, aisialdian.

18* gertakaria

Data: 2019-11-06
Nola izan genuen kasuren berri: Telefono bidez
Ukitua: Gay bat
Eremua: Aisia
Lekua: Gasteiz
Tipologia: Homofobia

deskribapena:

Gertakariaren berri ematen digun pertsona lagunekin zebilen, pintxopotean, giroko taberna baten inguruan. Orduan, kalean zebilen gizon bat hurbildu zitzaion, eta “*marikoi*” deitu zion. Iseka egiteaz gain, haren genero-adierazpena imitatu zuen, “*luma ipurditik sartzeko*” esanez.

azterketa:

Gorrito-diskurtsoak, gero eta legitimatuago daudenak, eraso LGTBI+fobiko baten aurrekariak dira. Diskurtso hutsa bera eraso bat dela ahaztu gabe. Hitz horietan, erasotzaileek hitzetatik ekintzetara pasatzeko, ahalduntzeko eta kalera irteteko baimena aurkitzen dute.

Erasoa giroko taberna baten inguruan gertatzeak argi eta garbi adierazten du zer ahalduntze-maila sustatzen ari den diskurtso ultraeskuindarraren legitimazioa, eta, aldi berean, azpimarragarria da LGTBI+ jendearekin elkartzeko espazioa aukeratu izana eraso egiteko.

¹ <https://www.vitoria-gasteiz.org/docs/wb021/contenidosEstaticos/adjuntos/es/95/11/79511.pdf>

Data: 2019-12-21
Nola izan genuen kasuren berri: Web-aren bidez
Ukitua: Gay bat
Eremua: Aisia
Lekua: Gasteiz
Tipologia: Homofobia

deskribapena:

Gertakariaren berri eman digun pertsona taberna batean zegoen ilaran komunera sartzeko zain. Komunak mistoak dira, haren aurretik bi neska zeuden, eta komunan zegoen pertsona atera zenean, ilaran zeuden bi neskak sartzera zihoazen; orduan, pertsona batek ez sartzeko esan omen zien, gertakariaren berri eman digun pertsonak sartu behar zuela. Bai pertsona horrek bai bi neskek esan zioten neskeei tokatzen zitzailela sartzea. Orduan, tipoak esan zien komuna hori gayentzat dela, nonbait “G” bat idatzita ikusi zuelako, eta, beraz, gorabehera jakinarazi digun pertsonak sartu behar zuela.

Azkenean, bi neskak sartu ziren lehenbizi komunera, eta orduan tipo hori hasi zen gorabeheraren berri eman digun mutila molestatzen, Tabernako arduradun bat ohartu egin zen egoeraz, eta harengana jo zuen hitz egitera, eta komunarako ilaretik aterarazi zuen, amore eman zezan.

Azkenik, lokaleko segurtasun-langileek pertsona hori kanporatu zuten, eta orduan hark bere legionario-txartela erakutsi zuen.

azterketa:

Zenbait dira txosten honetan jasotako kasuak, aisialdiaren eremuan gertatutako gorabeherari dagokienez. Oraingoan, kontuan hartu beharreko osagai bat dago: erasotzailea Estatuko segurtasun-kidego eta -indarretako kidea da, eta, horrenbestez, bere egitekoen artean herritarreei zerbitzua eta babes ematea dago...

Gorroto-diskurtsoen legitimazioak mota horretako erasoak elikatzen ditu.

Data: 2019-12-30
Nola izan genuen kasuren berri: Telefono bidez
Ukituak: Lesbianak
Eremua: Bikotea
Lekua: Gasteiz
Tipologia: Intrageneroa

deskribapena:

Bikotekide ohia ari da jazarren gorabeheraren berri eman digun pertsona. Gorabeheraren berri eman digun personaren inguruko jende guztia bere alde jartzea lortu omen du bikotekide ohiak, eta horregatik gorabeheraren berri eman digun pertsona erabat isolatuta dago eta etxetik irteteko beldurrez.

azterketa:

Kontsultatu LGTBI+ kolektiboaren barruko indarkeriari buruzko puntu espezifikoa (53. orr.)

21* gertakaria

Data: 2019ko udatik gaur egun arte
Nola izan genuen kasuren berri: Telefono bidez
Ukitua: Gay bat
Eremua: Aisialdia
Lekua: Añanako koadrila
Tipologia: Homofobia

deskribapena:

Gorabeheraren berri eman digun pertsonak azaltzen duenez, herriko bizilagun bat behin eta berriz joaten da ostalaritza-establezimenduetara homosexualei gorrotoa adieraztera, eta pertsona hori aipatzen du, besteak beste, “*Ez dugu marikoirik nahi herri honetan*” esanez. Ohiko jarrera da, eta ondoeza eragin die bizilagunei.

azterketa:

Aztergai dugun kasua gorroto-diskurtsoak zer diren erakusten duen adibide argia da. LGTBI+ jendea arbuiatzeko adierazpenak, batzuetan, gorabehera jakinarazi digun pertsonaren aurka egin dira, baina ez beti, pertsona hori ez dagoenean, adierazpen horiek kontakizunaren arabera mantentzen dira, eta horrek, gainera, ondoeza sortzen du beste auzokide batzuegan. Ondorioa argia da, gorroto-diskurtso bati aurre egiten diogunean, nahiz eta diskurtso hori pertsona jakin batentzat izan, kolektibo osora heda daiteke, eta hortxe dago gaiaren larritasuna.

Diskurtso horien aurrean, entzuleen jarrera oso garrantzitsua da, adierazpen horien aurkako jarrera proaktiboa hartu beharko baitute, eta adierazi haren gorrotoak ez duela lekurik partekatzen dituzten espazio horietan.

22* gertakaria

Data: 2020-02-06
Nola izan genuen kasuren berri: Sare sozialak
Ukituak: Gay-bikote bat
Eremua: Kalea
Lekua: Gasteiz
Tipologia: Homofobia

deskribapena:

Kaltea jasotako batek sare sozial batean azaldu du bere bikotekideari musu bat eman ondoren “*nazka*” begiradak eta barreak jaso zituela.

azterketa:

LGTBI+ jendearen maitasun-adierazpenak “*normaltza*” jotzen diren arren, jendaurrean burlak, begiradak ... izaten jarraitzen dute. Desirak plazara. ***Gasteizko LGTBI biztanleen errealitateei buruzko diagnostikoak***, zeina 2018an egin baitzen, gai horiek jasotzen zituen.

Berdintasunezko ezkontzaren Legea 2005ekoa da. Suposatzen da, horrenbestez, gay bikoteari burla eta barre

egiten dioten “*neska-mutilak*” lege hura indarrean egonda hazi den belaunaldi batekoak direla. Argi dago legerian egindako aldaketek lagundu egiten dutela aurrera egiten, baina ez dutela jendartearen pentsamoldea aldatzen, sexu- eta genero-aniztasuna sustatzen duten politikekin batera garatu ezean.

Data: 2020-02-23

Nola izan genuen kasuren berri: Telefono bidez

Ukitua: Bisexual bat

Eremua: Kalea

Lekua: Gasteiz

Tipologia: Homofobia

deskribapena:

Gertakariaren berri eman digun pertsona etxerako bidean zegoela pertsona bat hurbildu zitzaion, eta gertu-gertutik oihukatu zion: “*Puto maricón*”. Gertakariaren berri eman digun pertsona urrundu egin zitzaion, baina besteak oihuka jarraitu omen zion etxeraino. Ohean zegoenean ere jarraitu omen zuen bestearen oihuak entzuten.

Egun batzuk geroago joan zen komisaldegi batera salaketa jartzera, eta deklarazioa hartu zion poliziak esan zion ez dagoela gorroto-deliturik, eta azaldu zituen gertakariak “**Zuzenbide pribatuari**” dagozkiola, zeina epaitegian izapidetzen baita, abokatu batekin joan beharrarekin. Azkenik, salaketa jartzea onartu zuen.

azterketa:

Polizia batek gorroto-delituak daudela ez jakitea larria da, baina are larriagoa da agente horrek ulertzea delitu pribatua dela pertsona bat beste batengana larderiaz hurbiltzea, sexu-orientazioa aipatuz iraintzea eta etxeraino jazartzea. Gauzak horrela ulertzea gorroto-delituek oinarri duten funtsezko zati bat ez ulertzea da, hau da, diskriminatutako talde bateko kide izateagatik gizabanako jakin baten aurka egiten diren delitu-egitateak ez dira pertsona jakin hori helburu duten egitateak, baizik eta bere komunitatean beldurra eta ikara zabaltzea bilatzen dutenak, halako moldez non pertsona horrek gune horretan, auzo horretan, hirian, desagertzea edo ez ikustea erabakitzen duen. Hori dela eta, kolektibo jakin batzuen aurkako delituek tratamendu berezia daukate.

Data: 2020-02-24

Nola izan genuen kasuren berri: Telefono bidez

Ukitua: Mutil trans bat

Eremua: Institutuzionala

Lekua: Gasteiz

Tipologia: Transfobia

deskribapena:

Gorabeheraren berri eman digun pertsonak esaten du hamaika gorabehera jasaten ari dela erakundearekin dituen harremanetan, bere datu pertsonalak aldatzeko orduan. Gaur egun, izena aldatuta dauka NANean, eta Eusko Jaurlaritzak emandako txartela ere badu, EAEko erregistro-aldaketa egiaztatzen duena.

Azaldu duenez, kirol-espazio batera txartela aldatzeko joan zenean, langileak ez zekien egin nahi zuen izapidea

egiteko aukera ote zegoen, eta ez zuen izapide hori ahalbidetzen duten dokumentuen berri; gainera, lexiko iraingarria erabili zuen pertsona hori femeninoz aipatzean. Gutxieneko intimitatea bermatzen duten aldagela indibidualak egoteari buruz galdetu zitzaionean, emakume langile horrek erantzun zuen “*ezin dela aldagelarik egin jendearen konplexuak konpontzeko*”.

Azkenik, lan-kontratua amaitu ondoren, langabezia eskatzera joan zen, NANeko datuak datu-baseko datuekin, izenarekin eta generoarekin bat ez zetozeala egiaztatu ondoren, eta aipatutako langileak zalantzan jarri zuen datu horiek egiazkoak ote ziren, ustezko familia-ordezkapen bati buruz espekulatuz: “*Nork esaten dit niri ez zatozela zure arrebaren langabezia kobratzera*”.

azterketa:

Tormentu bat da izen-aldaketa dela-eta transek jasan behar izaten duten periploa. Egia den arren ere azken urteotan legeria¹ aldatzen joan dela. **Erregistroen eta Notaritzaren Zuzendaritza Nagusia**ren 2018ko urriaren 23ko instrukzioak, zeina transexualen **Erregistro Zibileko** izena aldatzeari buruzkoa baita, aukera ematen du transexualek hala direla esatearekin nahikoa izateko Erregistroan duten izena aldatzeko (ordura arte, “*horretarako gaitasun nahikoa*” zuten adin nagusikoak, baldin eta genero-disforiaren diagnostikoa bazuten, baino ezin zuzten aldaketa hori eskatu). Pertsona horiek bizi behar duten errealitateak ez du zerikusirik legeek eta jarraibideek ezartzen dutenarekin. Identitatea aldatu nahi duten pertsonak zenbait oztopo aurkitzen dituzte, hala nola hormonazio-aldi bat eskatzea, sistema informatikoak egokitzea, erakundeetan jendeari aurre egiten dioten pertsonen prestakuntza eskasa izatea, eta, horrekin batera, pertsona transak mespresatzeko ausarkeria.

Pertsonetikiko errespetua oinarrizko kontua da jendaurrean dauden guztientzat; trans errealitatea ez ezagutzea ez da aitzakia tratu iraingarria emateko. Besteak nahi duen generoa erabilita hitz egitea bezain erraza da, edo NANaren zenbakia betetzea soilik, horrekin zerikusia duten kudeaketetarako.

Data: 2020-03-04

Nola izan genuen kasuren berri: Telefono bidez

Ukitua: Gay bat

Eremua: Lana

Lekua: Gasteiz

Tipologia: LGTBI+fobia

deskribapena:

Pertsona bat lan-elkarrizketa batera joan zenean galdetu omen zioten ea “*beti*” gizonezkoa izan den edo iraganean emakumea izan zen, Gizarte Segurantzari arrazoi horrengatik langile bati alta emateko dauden arazoak aipatuz.

azterketa:

Azken kasu horrek agerian uzten du transek eta genero-rolak betetzen ez dituztenek zer arazori egin behar dioten aurre lan-munduan sartzean. Enpresa ez dago baimenduta inoiz langileei bere genero-identitateari buruz galdetzeko; informazio hori ematea pertsonaren erabaki eksklusiboa da. Gai horiei buruz galdetzeak, Gizarte Segurantzari dauden arazoak aipatuz, erakusten digu balitekeela genero-identitateagatiko diskriminazio-kasu baten aurrean egotea.

¹ <https://www.boe.es/boe/dias/2018/10/24/pdfs/BOE-A-2018-14610.pdf>

05*

isla komunikabideetan

DNA 19/05/18

Día internacional contra la LGTBIfobia

CONCENTRACIÓN. Gasteiz se sumó ayer al Día internacional contra la homofobia, la transfobia y la bifobia, un 17 de mayo en el que volvió a conmemorarse la eliminación, hace sólo 29

años, de la homosexualidad de la lista de enfermedades mentales por parte de la asamblea general de la ONU. La coordinadora del 28J celebró una concentración frente a la Catedral

Nueva para denunciar las recientes declaraciones del obispo de Gasteiz, Juan Carlos Elizalde, quien dijo que hay homosexuales que "necesitan una ayuda curativa" para "sanar sus

heridas". Además, la Diputación Foral de Álava hizo pública una declaración institucional en la que mostró su "firme compromiso" para luchar contra la LGTBIfobia. Foto: Pilar Barco

DNA 19/07/12

LOS BLUSAS SE INVOLUCRAN CONTRA LA VIOLENCIA MACHISTA

● La Comisión de blusas y neskas organiza un primer coloquio a favor de la igualdad el próximo miércoles, a las 18.30 horas, en Montehermoso ● También habrá un monólogo, el viernes 19, en el Jardín de Falerina

● Agurtzane Salazar
● Alex Larretzi

VITORIA - La comisión de igualdad de las blusas y neskas de Vitoria ha marcado en morado dos días de la semana que viene en los que intentará seguir fomentando la igualdad en la ciudad, en colaboración con DIARIO DE NOTICIAS DE ÁLAVA y el Ayuntamiento. Se trata, en concreto, del primer coloquio para prevenir la violencia machista en fiestas, que tendrá lugar el próximo

miércoles día 17, a las 18.30 horas, en Montehermoso, y en el que se podrán escuchar voces y experiencias de lo que se ha hecho al respecto tanto en la capital alavesa, como en Sevilla. Tal es el caso de Belén González, de la caseta Lanarromorena, un proyecto ejemplo de integración, que cada año se llena de un público diverso, con gente joven, mayor, autóctonos e inmigrantes, y que además tiene un punto llá para informar y acompañar a cualquier persona que sufra una agresión

sexual. Tras escuchar la labor de los voluntarios de esta caseta en el fragor de la Feria de Abril, Regala el terno de Mireia Espiñán, jefa de Igualdad del Ayuntamiento de Vitoria, así como de Iratxe León, del Movimiento feminista de Gasteiz, agrupación que, por cierto, el próximo viernes presentará su protocolo contra las agresiones en fiestas, y de Jon Ruiz de Infante, del Movimiento LGTBIfóbico. Este monólogo, con alto para unas 100 personas y de entrada gratuita, se complementará con otro

monólogo, el viernes 19, en el Jardín de Falerina, en el que se intentará hacer hincapié en esta misma idea de vivir las fiestas libremente, sin impartir género ni identidades sexuales, pero de una forma mucho más distendida, gracias al monólogo del viernes día 19 Teatinna no, de Jorge Leizaola, a las 19.30 horas, en el Jardín de Falerina, con DJ, que también organiza la Comisión de blusas y neskas.

Como destaca Arrate Ruiz de Euzkadi, de la comisión de igualdad de blusas y neskas, "es la primera vez que se organiza así desde la ciudad, así como de Iratxe León, del Movimiento feminista de Gasteiz, agrupación que, por cierto, el próximo viernes presentará su protocolo contra las agresiones en fiestas, y de Jon Ruiz de Infante, del Movimiento LGTBIfóbico. Este monólogo, con alto para unas 100 personas y de entrada gratuita, se complementará con otro

monólogo, el viernes 19, en el Jardín de Falerina, en el que se intentará hacer hincapié en esta misma idea de vivir las fiestas libremente, sin impartir género ni identidades sexuales, pero de una forma mucho más distendida, gracias al monólogo del viernes día 19 Teatinna no, de Jorge Leizaola, a las 19.30 horas, en el Jardín de Falerina, con DJ, que también organiza la Comisión de blusas y neskas.

Como destaca Arrate Ruiz de Euzkadi, de la comisión de igualdad de blusas y neskas, "es la primera vez que se organiza así desde la ciudad, así como de Iratxe León, del Movimiento feminista de Gasteiz, agrupación que, por cierto, el próximo viernes presentará su protocolo contra las agresiones en fiestas, y de Jon Ruiz de Infante, del Movimiento LGTBIfóbico. Este monólogo, con alto para unas 100 personas y de entrada gratuita, se complementará con otro

monólogo, el viernes 19, en el Jardín de Falerina, en el que se intentará hacer hincapié en esta misma idea de vivir las fiestas libremente, sin impartir género ni identidades sexuales, pero de una forma mucho más distendida, gracias al monólogo del viernes día 19 Teatinna no, de Jorge Leizaola, a las 19.30 horas, en el Jardín de Falerina, con DJ, que también organiza la Comisión de blusas y neskas.

AGRESIONES SEXISTAS

Concentración en repulsa por una agresión sexual durante una pasada edición de las fiestas de La Blanca. Con: pero la banda hizo caso omiso. "Pasó del tema y siguió cantando. Ese tipo de cantos respaldan un machismo y una homofobia social, que no sólo a los hombres, sino a las mujeres. Para ello, presento ayer la campaña. Justas era libre con nosotros" Celbría, actriz, responde, que se dirige, fundamentalmente, a la juventud y que tiene un logo con forma de gota de agua y flores artificiales, en multicolor.

Respecto al nuevo protocolo contra la violencia machista en los procedimientos del observatorio. Pero lo más importante es que se pisen con el pie los protocolos de actuación. En este sentido, el Observatorio de la Violencia Machista de Álava, que se creó en 2013, ha publicado un informe sobre la violencia machista en fiestas. El informe destaca que la violencia machista en fiestas es un fenómeno que se está incrementando y que requiere de una atención especial. El informe también destaca que la violencia machista en fiestas es un fenómeno que se está incrementando y que requiere de una atención especial.

El informe también destaca que la violencia machista en fiestas es un fenómeno que se está incrementando y que requiere de una atención especial. El informe también destaca que la violencia machista en fiestas es un fenómeno que se está incrementando y que requiere de una atención especial.

El informe también destaca que la violencia machista en fiestas es un fenómeno que se está incrementando y que requiere de una atención especial. El informe también destaca que la violencia machista en fiestas es un fenómeno que se está incrementando y que requiere de una atención especial.

El informe también destaca que la violencia machista en fiestas es un fenómeno que se está incrementando y que requiere de una atención especial. El informe también destaca que la violencia machista en fiestas es un fenómeno que se está incrementando y que requiere de una atención especial.

El informe también destaca que la violencia machista en fiestas es un fenómeno que se está incrementando y que requiere de una atención especial. El informe también destaca que la violencia machista en fiestas es un fenómeno que se está incrementando y que requiere de una atención especial.

El informe también destaca que la violencia machista en fiestas es un fenómeno que se está incrementando y que requiere de una atención especial. El informe también destaca que la violencia machista en fiestas es un fenómeno que se está incrementando y que requiere de una atención especial.

El informe también destaca que la violencia machista en fiestas es un fenómeno que se está incrementando y que requiere de una atención especial. El informe también destaca que la violencia machista en fiestas es un fenómeno que se está incrementando y que requiere de una atención especial.

El informe también destaca que la violencia machista en fiestas es un fenómeno que se está incrementando y que requiere de una atención especial. El informe también destaca que la violencia machista en fiestas es un fenómeno que se está incrementando y que requiere de una atención especial.

El informe también destaca que la violencia machista en fiestas es un fenómeno que se está incrementando y que requiere de una atención especial. El informe también destaca que la violencia machista en fiestas es un fenómeno que se está incrementando y que requiere de una atención especial.

El informe también destaca que la violencia machista en fiestas es un fenómeno que se está incrementando y que requiere de una atención especial. El informe también destaca que la violencia machista en fiestas es un fenómeno que se está incrementando y que requiere de una atención especial.

El informe también destaca que la violencia machista en fiestas es un fenómeno que se está incrementando y que requiere de una atención especial. El informe también destaca que la violencia machista en fiestas es un fenómeno que se está incrementando y que requiere de una atención especial.

PULSERA ROJA DEMARGARITARRA. La cuadrilla de blusas y neskas Gasteizko Margariak presentó ayer, en la plaza del Arca, la pulsera roja que favorecerá los miembros de la cuadrilla durante las fiestas de la Blanca en 2013 y el día de Santiago. La cuadrilla, con esta acción, quiere homenajear a la asociación de doctores de sangre de Álava para concienciar sobre la importancia de este gesto que puede salvar vidas. Foto: Alex Larretzi

Vitoria amplía su stand contra ataques machistas

El punto llá durante La Blanca será más accesible, más íntimo y estará en Independencia con Postas

VITORIA - El Ayuntamiento de Vitoria-Gasteiz, que estas fiestas de La Blanca se abre tanto de la violencia machista como de ataques homofóbicos y que empoderen a las mujeres, para dejar de exigirles responsabilidades a ellas y hacer más hincapié en las conductas de ellos. "Queremos interpelar también a los chicos en cuál es su responsabilidad respecto a los jóvenes, con mensajes de despenalización de la mujer, para dejar de exigirles responsabilidades a ellas y hacer más hincapié en las conductas de ellos. El Consistorio, que está en estos momentos actualizando el nuevo protocolo contra las agresiones, punto de información de la ciudadanía, a las 24 horas del día y teléfono municipal de urgencias sociales del 94534444, ubicado en la calle San Antonio, número 30, para atender posibles agresiones, con personal de dinamización, y el 092 de la Policía Local, ubicado en la calle Argitanda. A.S. Foto: A.S.

Retiran la custodia a unos padres que pegaron a su hijo por ser homosexual

Ertzainas rescatan al menor de 16 años en plena paliza en Vitoria. «Le preferimos muertos», declaran sus familiares en el juzgado, que cede al chico a la Diputación

DAVID GONZÁLEZ
dgonzalez@elcorreo.com

VITORIA. Resulta fácil imaginárselo, barruntando cómo decírselo a sus padres. Durante semanas, quizá meses. En casa, en clase, con los amigos, su mente siempre sopesando. Y cuando por fin se armó del valor suficiente, la reacción recibida fue lo más parecido a un infierno. Su padre presuntamente le atizó con un palo. Su madre está acusada de amenazarle con clavarle un cuchillo. ¿El gran pecado? Confesárselo su homosexualidad.

El agredido tiene sólo 16 años. Hace escasos días, según ha sabido en exclusiva este periódico, agentes de la Ertzaintza le rescataron de su domicilio paterno, una vivienda de alquiler social de las muchas que hay repartidas por el término municipal. Presentaba marcas por todo el cuerpo y tiritaba de miedo. Toda la familia es de origen paquistaní. El adolescente apenas lleva un lustro en Vitoria.

Lo que sorprendió a los uniformados, y más tarde al personal del Palacio de Justicia, es la absoluta falta de arrepentimiento de los progenitores. «Le preferimos muerto», subrayaron en un momento dado. Ratificaron ese pensamiento en sede judicial.

Por esa razón, el Juzgado de Instrucción número 2, sala que lleva la causa, les retiró de inmediato la custodia del chico. Ha sido derivado a la Diputación alavesa, donde deberán buscarle una oportunidad de vida normalizada. Como mínimo

Concentración en Vitoria por una agresión homófoba. // JESÚS ANDRÁDE

LA CLAVE

Falta de arrepentimiento
«Los progenitores no lo entienden, les parece una vergüenza y una aberración»

hasta que alcance la mayoría de edad.

Su padre, el que más tiempo acumula en Vitoria, aterrizó en 2005. Más tarde se estableció su pareja. Cuentan con cuatro hijos y la víctima, nacida en Pakistán, es el mayor. Todos están escolarizados sin mayores incidencias. Los progenitores supuestamente son «unos vecinos

más, no llaman la atención», refiere un residente del mismo bloque. Fuentes policiales sospechan sin embargo que «no es la primera vez que le pegan», aunque no existen pruebas concluyentes.

La «amenaza» familiar

Tal vez el hecho de que en el país asiático la homosexualidad se persiga, haya pesado más que los casi quince años de integración en Vitoria de los miembros adultos de esta familia. «Los padres no lo entienden, los sentimientos de su hijo les parecen una vergüenza y una aberración», deslizan fuentes conocedoras del delicado caso. El progenitor, nacido a principios de la década de los setenta, ha tenido varias ocupaciones y

regentado su propio negocio, en el que trabajaba de cara al público.

No se recuerda en el Palacio de Justicia vitoriano un asunto de esta índole. En el resto de España sí han saltado a la luz algunos, pero a cuentagotas. Según el último informe mundial de la Asociación Internacional de Lesbianas, Gays, Bisexuales, Trans e Intersex (ILGA), Pakistán es uno de los estados más represivos con la homosexualidad. Curiosamente, «la mayor amenaza» procede de las propias familias, que por la vía violenta intentan cortar cualquier atisbo. Esto conlleva un número indeterminado de homicidios «para preservar el honor».

En España, en cambio, lo que se persigue es la homofobia, el odio

a los homosexuales. Por esa razón, tanto el padre como la madre se exponen ahora a duros cargos. Por un lado, el primero ha sido acusado formalmente de un maltrato en el ámbito familiar. El chaval necesitó de atención médica, aparte de que sus heridas fueron acreditadas por los forenses del Palacio de Justicia.

La madre ha sido inculpada por un delito de amenazas con arma blanca. Pero a este altercado le queda una tercera pata. Ambos adultos —a los que han impuesto una orden de alejamiento del menor— tienen serias opciones de responder en un futuro juicio por un delito de odio, agravado además por su relación de superioridad con su vástago.

EL CORREO 19/07/14

Retirada la custodia a unos padres que pegaron a su hijo por ser gay

EL PAÍS, Vitoria

Un juzgado de Vitoria ha retirado a unos padres la custodia de su hijo de 16 años, al que pegaron y amenazaron por ser homosexual, según informó ayer *El Correo*. La agresión se habría producido cuando el adolescente comunicó a sus padres, ambos de origen paquistaní, que es gay, una orientación sexual que está duramente castigada en el país asiático del que proceden. La Ertzaintza tuvo que intervenir para rescatar al menor, que ahora está bajo la tutela de la Diputación de Álava.

El padre ha sido acusado de un delito de maltrato en el ámbito familiar y la madre, de otro de amenazas con arma blanca y a ambos se les ha impuesto una orden de alejamiento, según el periódico. También podrían enfrentarse a un presunto delito de odio, agravado por su condición de superioridad respecto a su hijo. El Departamento vasco de Seguridad no ha ofrecido ningún detalle sobre este caso al estar involucrado un menor.

Tiritando de miedo

Cuando los agentes llegaron al domicilio familiar se encontraron con que el joven tenía marcas por todo el cuerpo. Tenía señales de haber sido agredido y tiritaba de miedo, asegura el citado diario. «Lo preferimos muerto», dijeron los padres ante la Ertzaintza, una declaración que después habrían ratificado en el juzgado. Los progenitores no mostraron ningún atisbo de arrepentimiento por su comportamiento.

El padre provocó presuntamente a su hijo, el mayor de cuatro hermanos, importantes lesiones al pegarle con un palo y la madre llegó a amenazarlo supuestamente «con clavarle un cuchillo». La policía investigó si ha sido un episodio aislado o el menor ha sufrido más agresiones en casa. Tras decretar la retirada de la custodia el Juzgado de Instrucción número 2 de Vitoria, el chaval ha sido derivado a los servicios sociales de la Diputación alavesa, que se hará cargo de su tutela hasta la mayoría de edad.

El chico vivía con su familia en un piso social de la capital vasca, a la que llegó hace cinco años. Su padre fue el primero en establecerse en Vitoria, en 2005, y más tarde fue reuniendo al resto de su familia.

Ser gay o lesbiana en Pakistán conlleva un riesgo extremo, pues es uno de los pocos países del mundo donde la homosexualidad puede acarrear la pena de muerte, según el informe *Homofobia de Estado 2019* de la Asociación Internacional de Gais, Lesbianas, Bisexuales, Transsexuales e Intersexuales.

EL PAÍS 19/07/15

La comunidad LGTBIQ vuelve a salir a la calle

CONCENTRACIÓN. La comunidad LGTBIQ de Gasteiz volvió a tomar ayer la calle para denunciar el último caso de homofobia conocido en la ciudad, cuando apenas han transcurrido dos sema-

nas y media desde la celebración del día del Orgullo. La coordinadora del 28-J, que aglutina a distintos colectivos, se concentró en la plaza de la Virgen Blanca en rechazo a la agresión a un

menor homosexual por parte de sus progenitores y censuró también la utilización racista que desde algunos sectores se ha hecho de la LGTBI-fobia a raíz de este suceso. Foto: Jorge Muñoz

DNA 19/07/17

Artziniegako emakumeek bi eraso lesbofobo salatu dituzte

SEPTIEMBRE 2, 2023 THROUGH AISARALDEA.EUS EN FRANCÉS 0

Izaera homofoboa izan duten bi gertakari jazo dira Artziniegako Jaietan asteburuan. Herriko emakumeek nabarmendu dute lehenengo aldiz izan dela eta neurriak hartu dituztela.

through Aisaraldea.eus

Playback Lehiaketa baina lehen aldiz: emakume gertakariak. / Aisaraldea.eus

Artziniegako Jaietan parte hartzen duten hainbat emakumeek salatu dute ospakizunetan bi eraso homofobo gertatu direla.

Lehenengoa ostiralean izan zen. Gazte batek emakume bat iraindu zuen eta berarekin talka egin zuen bere sexu orientazioagatik eta, antza, fisikoki erasotzeko saiakera ere egon zen.

Horren aurrean, emakume erasotzaile txosnara jo zuten gertatutako jakinarazteko. Txosnari protokoloa abiatu eta azpiegitura itxi egin zuten gau osoan zehar.

Kuadrilla ezberdinetako emakumeek bilera egin zuten gaia lantzeko eta zenbait erabaki hartu zuten. «Lehenengo aldiz da eraso bat gertatzen dela eta txosnari protokoloa besterik ez dago herriari», azaldu zioten atzo Aisaraldea hedabideari.

Alde batek erasotzailearekin hitz egin zuten. Bestetik, salaketa publikoa gauzatu zuten Playback Lehiaketa baino lehen. Horrez gain, txosnaren itxiera eta protokoloa babestu zituzten, pertsona batzuk ez baitzuten txosna itxtearen neurria ulertu.

Hala ere, salaketaren eta lehiaketaren ostean, komentario homofoboak errepikatu ziren bi DJren aurka. Edonola ere, DJek hartu zuten ardura erantzuteko eta arazorik gabe jarraitu zuten emanaldia.

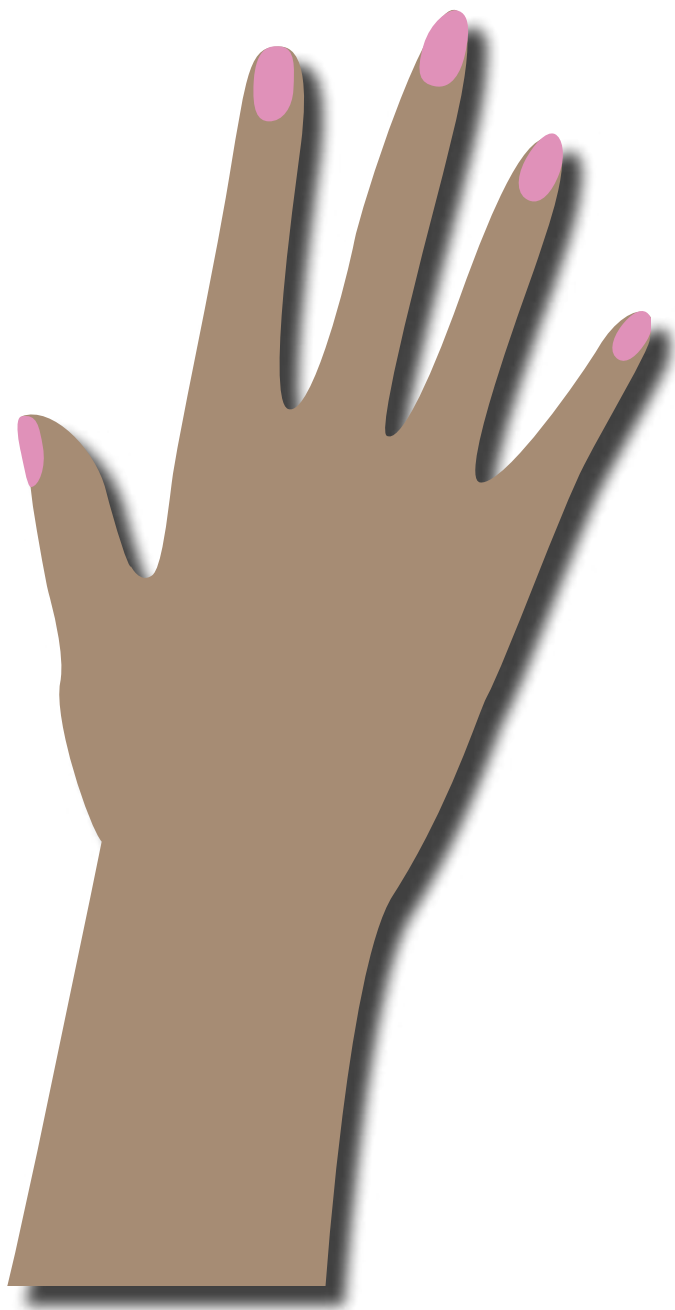
Artziniegako Udalak erasok salatu eta gaitzetsi ditu sare sozialen bitartez eta hahesa eskaini die pertsona kaltetuei.

HALA BEDI 19/09/02

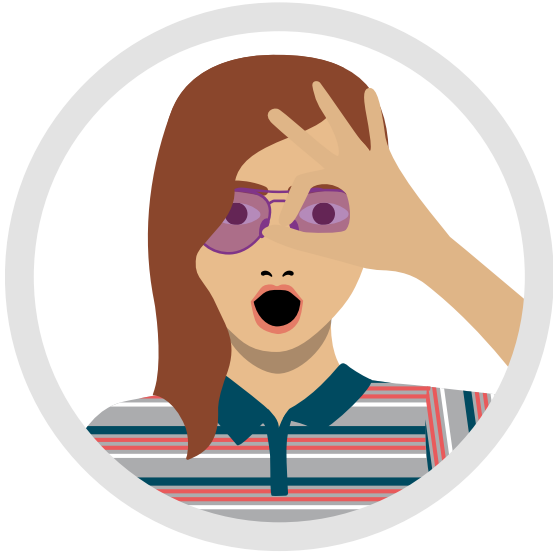
Gasteiz renueva su compromiso contra la LGTBifobia

VITORIA – El gabinete Urtaran ha aprobado el convenio de colaboración con la asociación Luma-gorri para el impulso de Ikusgune, observatorio contra la LGTBifobia en Gasteiz, que este año refuerza su aportación económica hasta llegar a los 70.000 euros a propuesta de Elkarrekin. Ikusgune es un sistema de observación permanente en contra de la homofobia, lesbo-fobia, bifobia y transfobia, donde se recogen datos, y se proponen y exploran vías para reparar el derecho vulnerado por razón de orientación sexual o identidad de género. – DNA

DNA 19/02/23

eztabaida eta ondorioak

Txosten honetan, 2019ko maiatzetik 2020ko apirilera bitartean izandako gorabeherak jasotzen dira; guztira, 25 kasu dira. Hau da, aurreko txostenekin alderatuta, gorabehera gehiago egon dira, nabarmen (13 kasu 2018-2019 txostenean, eta 15 kasu 2017-2018 txostenean). Igoera hori oso esanguratsua izan arren, ez da hainbeste LGTBI+ jendearekiko gorrotoaren hazkundearen ondorioa, **IKUSGUNE** Gasteizko LGTBI+fobiaren aurkako Behatokia sortzearen ondorioa baizik. Izan ere behatokiak, modu profesionalizatuan leku fisikorik ez izan arren, bilaketa sakonagoa egin ahal izan du Gasteizen LGTBI+fobiari dagokionez dagoen benetako egoeraren berri emateko.

Giza eskubideen urraketei heltzerakoan, hauxe da ekuazio zuzena, beti: errekonozimendua, erreparazioa eta berriz ez gertatzeko bermeak. Zalantzarik gabe, LGTBI+fobia dela-eta izandako gorabehera bati heltzen diogunean, gatazka bat dago LGTBI+ pertsona baten eta beste pertsona edo pertsona-talde baten artean. Begien bistakoa da gorroto-delituak buruz hitz egiten dugunean, eta, hain zuzen ere, hemen datza gertakariak larriagotzen dituenak, horiek ez direla bakarrik erasotutako pertsonaren aurka gertatzen, baizik eta pertsona hori kide duen kolektibo osoaren aurka (edo nahiz eta kidea ez izan, besteak hala dela susmatzen dutenean). Baina gatazka izateak errekonozimenduaren eta erreparazioaren bideari heltzeko aukera ematen digu.

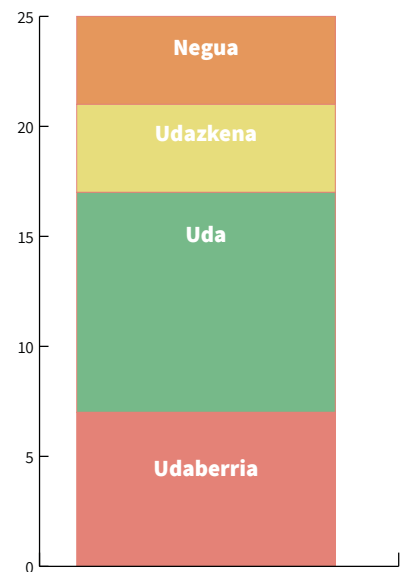
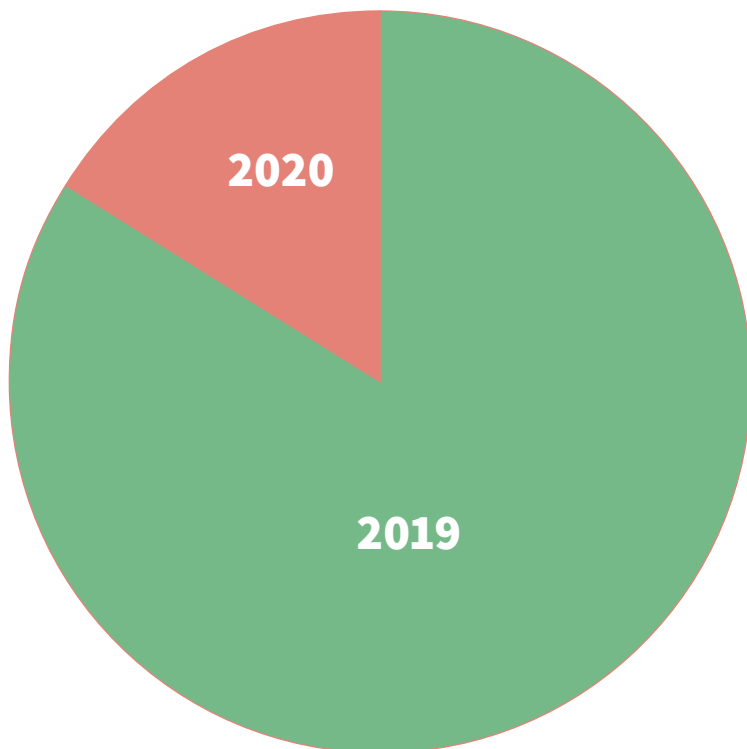
LGTBI+ kolektiboaren lehen eskakizunetako bat ikusgaitasuna izan da, eta, egun ere, jarraitzen du izaten. Aurrerapenak egin diren arren, oraindik ere badaude espazio batzuk non LGTBI+ jendea ez da ikusgai, hala nola lan- edo familia-eremua. Ezin dugu ahaztu, ezta ahaztu nahi ere, sexilioa (LGTBI+ pertsonak hiri handiagoetara erbesteratzea oharkabean pasatzeko, LGTBI+fobiatik ihes egiteko eta askeago sentitzeko). LGTBI+ kolektiboak ikusgaitasun gehiago nahi izatea ez da nabarmenkeria-kontu bat. Ikusgaitasuna aldarrikatzen dugu aitortpena behar dugulako, eta eskubideak erreklamatzeko, baita geure izate bera ere.

Aurretiaz aztertuta, ikusi genuen LGTBI+ kolektiboa ez dela aintzat hartzen hainbat eremutan. Are gehiago, terminoa osatzen duten inisialetako bakoitzak oso egoera desberdina bizi du jendartearen aitortpenaren ikuspuntutik. Ez da gauza bera gay-a, lesbiana, bisexuala edo transa izatea, ezta gainerakoekin intersekzionatzen duen beste errealitate batekin lotzea ere (klasea, jatorria, kultura...).

Jendarte binarista eta heteronormatibo batean gaude, eta, horrenbestez, ez du onartzen sexu- eta genero-dibertsitatea, eta horregatik, hain zuzen zaila izaten da erreparazioaz hitz egitea kolektibo horrek pairatzen dituen erasoak dagokienez. Izan ere, LGTBI+ jendea aintzat hartuak izan behar dugu, erreparazioa bezalako neurriak heldu ahal izateko. Erakundearen esparruan, halaber, LGTBI+ jendearen aurkako erasoak eta diskriminazioa aitortzeko ekintzak bultzatu behar dira, zenbait arlotatik abiatuta, besteak beste, sexu-berresleipeneko terapietatik, arriskugarritasun sozialari buruzko legetik, poliziaren jazarpenetik, kartzelatik, ikusezintasunetik, patologizazioetik eta HIESaren pandemiarekiko jarrera instituzionaletik.

IKUSGUNEK jasotako gertaerak

2019.ko maiatzetik 2020.ko apirila arte 25 gertakari jaso dira

7 gertakari udaberrian
10 gertakari udan
4 gertakari udazkenean
4 gertakari neguan.

2019an, 21 gertakari jaso ziren
(maiatzetik-abenduara).

2020an, 4 gertakari jaso dira
(urtarriletik-apirilera).

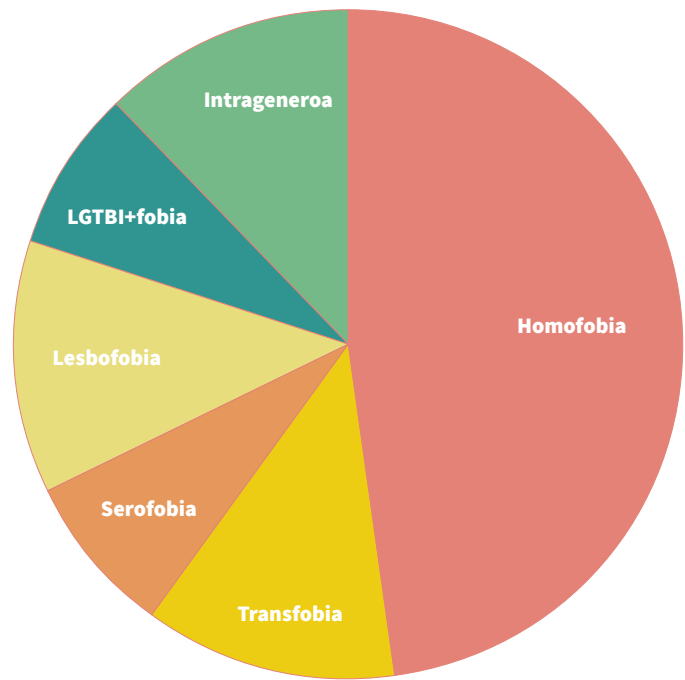
Euskal Autonomia Erkidegoko delinkuentzia-memoriaren arabera, 2019an, guztira, 115 gorroto-delitu eta -diskurtso zenbatu dira; 2018an, 130, eta 2017an, 129. Eremuaren eta testuinguruaren arabera, arrazoi hauek direla-medio izan ziren: 55, arrazakeria edota xenofobia dela-eta; **13, sexu-orientazioa edo -identitatea** (horietatik, **2 Araban** erregistratu ziren); 18, ideologia; 7, erlijio-orientazioa; 6, aniztasun funtzionala; 3, aporofobia; eta 3 sexu-diskriminazioa. Sexu-orientazioa edo -identitatea direla-eta izaten diren gorroto-delitu eta -diskurtsoen bilakaerari dagokionez, % 66 jaitسي dira gorabehera horiek, 2019an, 2018koekin alderatuta.

Aurten ere ikusi dugu ez datozela bat datuak: batetik, bide judizialera daraman prozedura ofizialaren bidez lortutakoak daude, eta, bestetik, **IKUSGUNEK** egiten duen bide sozialaren bidez jasotakoak. Horrek, horrenbestez, eta aurten ere, errealitate sozialaren eta errealitate judizialaren artean dagoen arrakala handia egiaztatzen du. Bat ez etortze horri eragiten dioten faktore asko dauden arren, bi nabarmendu nahi ditugu nagusiki. Lehenengoa, hemen jasotako kasuetako asko ez daudela tipifikatuta **Zigor Kodean** gorroto-delitu gisa, eta, horrenbestez, legeria ez dela diskriminazioa haren osotasunean kontuan ari. Bigarrenik, biktima askok salaketarik jartzen ez duenez eta gorroto-diskurtsoen aurrean prozedurak garatzerik ez dagoenez, nolabait, horri buruzko “gutun zuri” sozial bat dago, zeinak LGBTBI+ jendearen eskubideak urratzea ahalbidetzen duen (kontsultatu **Observatori Contra l’Homofòbia de Catalunya** erakundearen txosten berezia, 60. orr). Halaxe dela adierazten du, halaber, **Arabako Gorroto Delituen Fiskalak** txosten honen beste atal batean jasotako idazkian (56. orr).

erasoen tipologia

Fobia motaren arabera

Homofobia: 12 gertakari
Intrageneroa: 3 gertakari
LGTBI+fobia: 2 gertakari
Lesbofobia: 3 gertakari
Serofobia: 2 gertakari
Transfobia: 3 gertakari

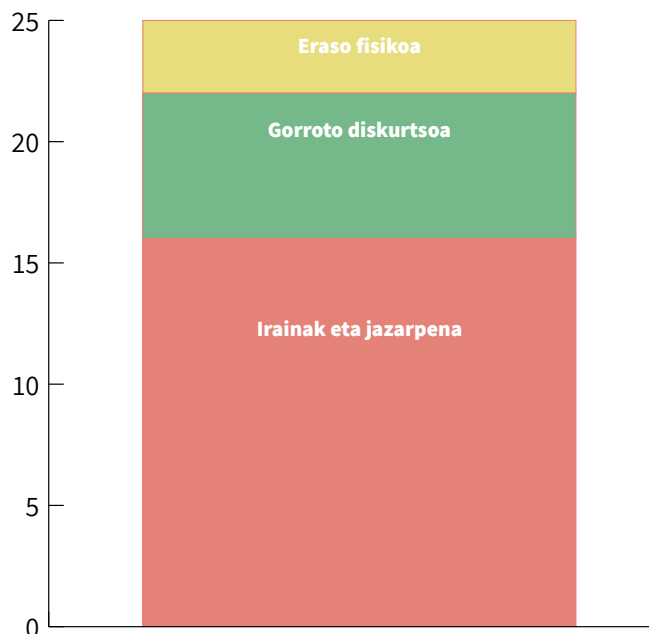

Behatu dugunez, homofobiak hartzen ditu atzemandako kasu gehienak. Izan ere, lesbofobia askoz ere ikusezin bihurtzen da jendarte heteropatriarkalean, eta, horrenbestez, zailagoa da txostenetan detektatzea. Gainera, kolektiboaren aurkako diskriminazioaren eta indarkeriaren ondorioz, transfobia-kasuak detektatzea ere zailtzen duen ahalduntze-falta dago. Era berean, aurten ikusi dugu, berriro ere, harreman sentimentalen barruko indarkeriak (genero berekoen artekoa) nabarmentzen jarraitzen duela.

Azpimarratu beharreko beste datu bat da serofobia eraso-arma gisa agertzen dela LGTBI+ kolektiboaren barruan, batez ere gizon gay-en artean. Aurrerapenen sozialen hamarkadak ez dira nahikoak izan GIBari buruzko estigma amaitzeko, ezta LGTBI+ pertsonen artean ere.

eraso motaren arabera

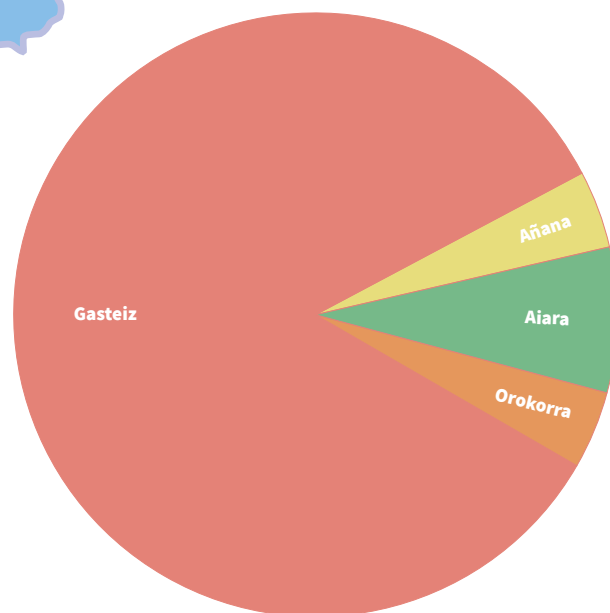
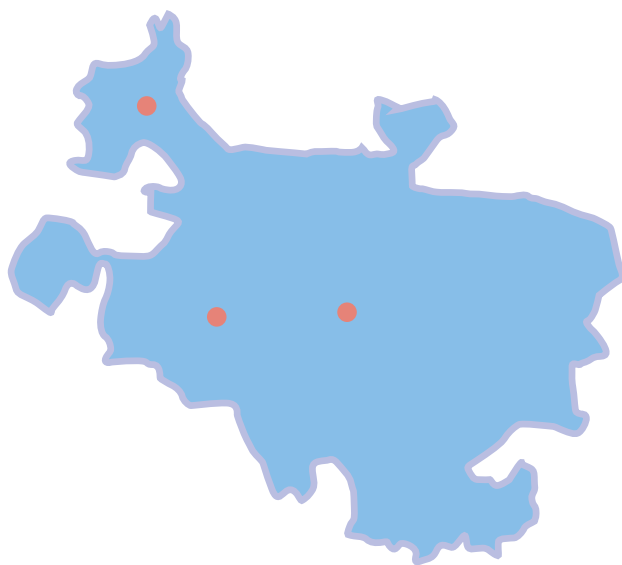
Irainak eta jazarpena: 16 gertakari
Gorroto-diskurtsoa: 6 gertakari
Eraso fisikoa: 3 gertakari

Sailkapen horretan, gorroto-diskurtso gisa sartu ditugu pertsona baten aurka zuzenean zuzentzen ez diren kasu guztiak, zeinetan pertsona baten sexu-orientazioa erabiltzen baita gorroto-diskurtsoa sustatzeko (eremu politikoari buruzko kasuetan, adibidez), edo egoera bat (adibidez, sendatze-terapiak) edo prozedura bat (adibidez, pertsona trans bati administrazio-aldaketa bat egiteko moduari buruzko ezjakintasuna) erabiltzen baita, kontzienteki edo ez, LGTBI+ kolektiboarekiko gorroto-diskurtsoa barreiatzeko.

Irainak eta jazarpena harreman sentimental batean (genero berekoen arteko indarkeria) edo pertsona ezezagunen edo harreman zuzenik ez dutenen arteko eraso batean sor daitezke. Eraso fisikoek, kasu honetan gutxien kontabilizatzen direnak badira ere, garrantzi berezia dute, bai zuzeneko ondorioengatik, bai gertatzen diren eremuengatik ere.

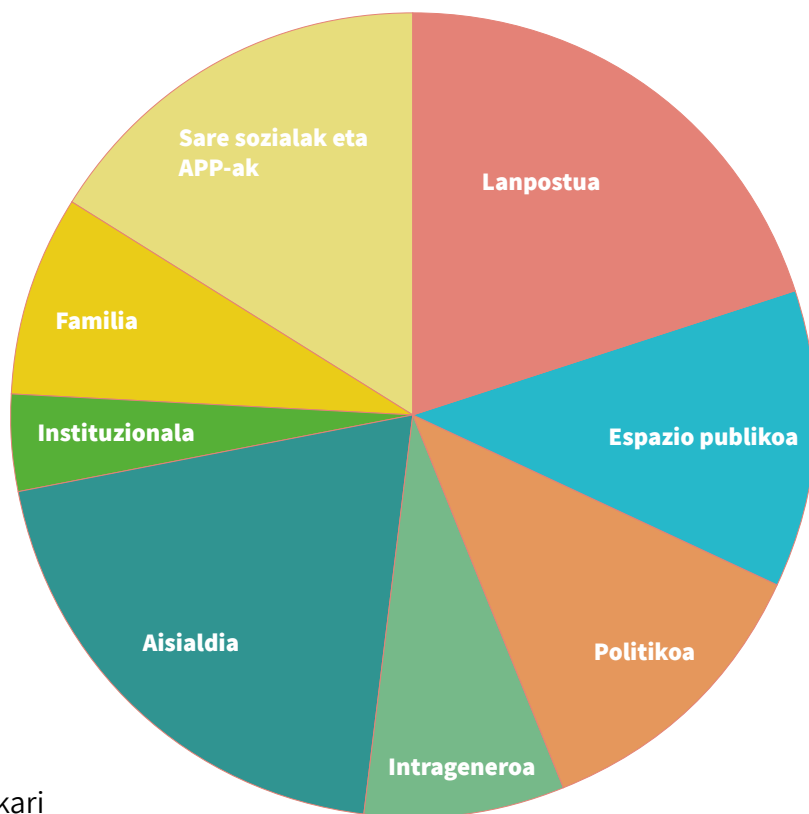
lekuaren arabera

Aiaraldea: 2 gertakari
Añana: gertakari 1
Gasteiz: 21 gertakari
Orokorra: gertakari 1

Txosten hau Gasteizko Udalerriari buruzkoa bada ere, beharrezkotzat jo dugu Araban detektatu ditugun beste kasu batzuk sartzea, aurreko txostenean egin genuen bezala. Erabaki hori hartu dugu **Arabako koadrilen** lurralde-errealitatera hurbiltzeko ate bat ireki nahi dugulako, bai eta landa-eremuan gertatzen ari den errealitatearen ikuspegiaren zati bat aurkeztu ere, etorkizuneko proiektuetan sakonago ikertu nahi baitugu errealitate hori.

eremuaren arabera

Lantokia: 5 gertakari
Politikoa: 3 gertakari
Espazio publikoa: 3 gertakari
Familiakoa: 2 gertakari
Aisia: 5 gertakari
Instituzionala: gertakari 1
Genero barrukoa: 2 gertakari
Sare sozialak eta aplikazioak: 4 gertakari

Sailkapen horren ondorioz, lehen aldiz ikusi dugu sexu-orientazioa edo genero-identitatea direla-eta izaten diren gorabehera edo gertakari gehienak lan-esparruan izaten direla (aisialdi eta jai-espazioan ere).

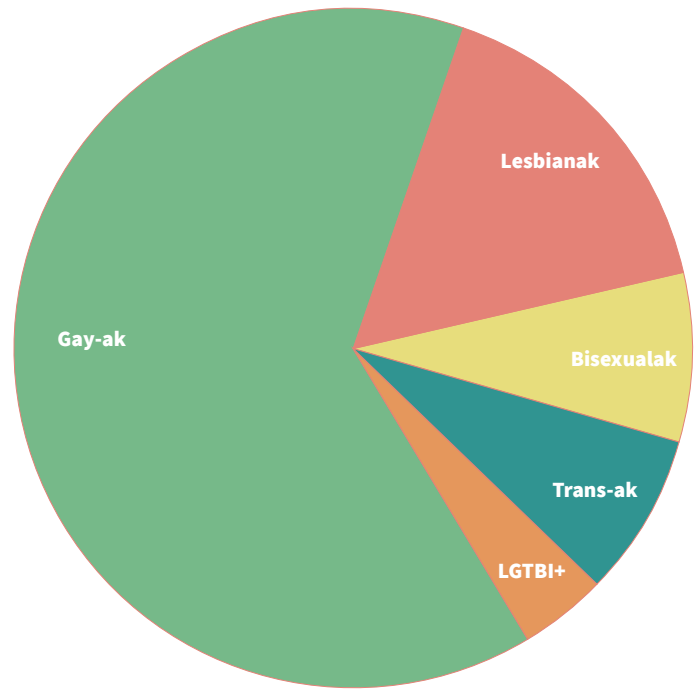
Ikus dezakegunez, sare sozialak eta ligatzeko aplikazioak oraindik ere jazarpena eta estortsioa eragiteko bide potentzial berriak dira, are gehiago esparru horretako erregulazioa oraindik urria denean.

Oso kezagarria da familia-eremuan indarkeria-kasu berriak agertzea, adingabeek horrelako egoera baten aurrean duten kalteberatasun izugarriagatik. Gainera, kasu horietan administrazioek ezarritako ibilbide sozialekiko konfiantza mugatua da oraindik.

Txosten honetan, hauteskunde-ziklo trinko bat jasotzen duelarik, ziklo horren barruan hiru hauteskunde-aldi jarraian izan baitira, garrantzi berezia hartzen du nola erabiltzen duten alderdi politikoetako ordezkariak, gorroto-diskurtsoa zabaltzeko, figura publiko baten sexu-orientazio ezaguna, bai arlo publikoan, baita pribatuan ere.

Ezin onartuzkoa da Administrazioak ez izatea protokolo argiak eta errazak ezarrita transek erregistroari buruz duten lege-xedapena gauzatzeko. Atal honetan ere jasotzen da kasu hori.

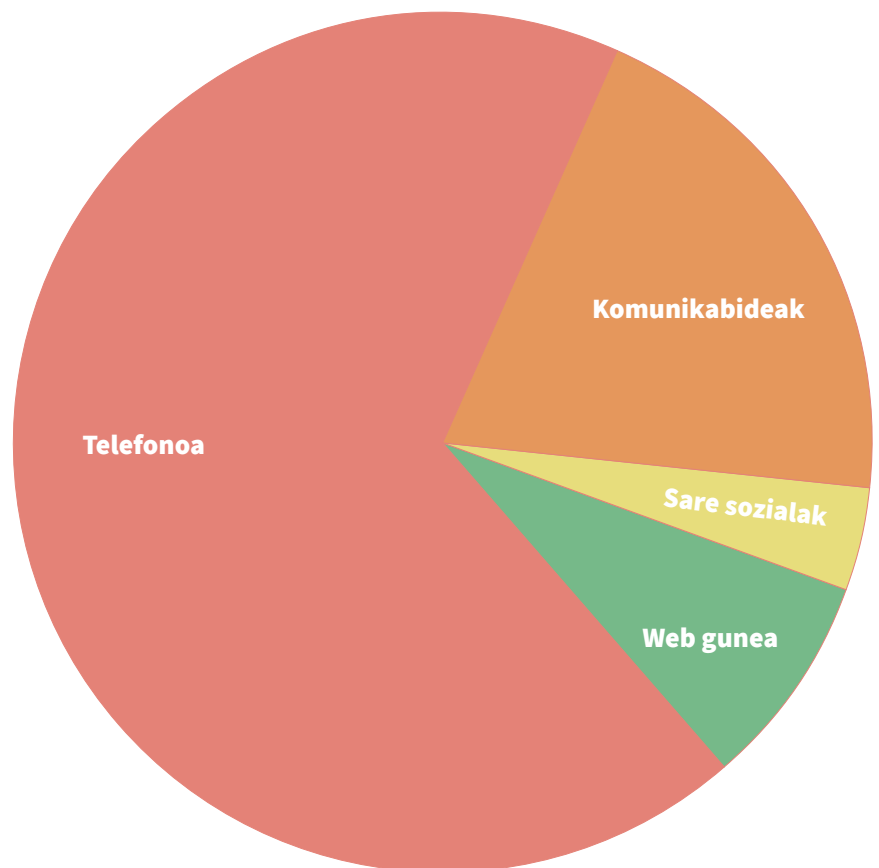
eragindako pertsonaren arabera

Bisexuala: 2 gertakari
LGTBI+ kolektiboa: gertakari 1
Gay: 16 gertakari
Lesbiana: 4 gertakari
Trans: 2 gertakari

Berriz ere, gay-ak dira txostenean kasu gehien biltzen dituztenak. Hori ez da gertatzen pertsona horiek pairatzen dutelako indarkeria gehien LGTBI+ kolektiboaren barruan; aitzitik, gainerako indarkeriak askoz ere ikusezin bihurtzen dira, eta oraindik ere kostatzen zaigu horren inguruko kasuak ezagutzea.

zer hedabideren bidez ezagutu da kasua

Komunikabideak: 5 gertakari
Sare sozialak: gertakari 1
Webgunea: 2 gertakari
Erasoen telefonoa: 17 gertakari

Beste behin ere, gorabeherak salatzeko telefonoa izan da kasu gehien detektatzeko erabilitako bidea, eta, haren ondoren, komunikabideetan egindako bilaketak daude. 2019ko abenduan webgunean salaketa-gune bat jarri zen martxan, eta horrek osatu egin ditu salaketa-bideak, eta emaitza onak ematen hasi da. 2020an zehar, salaketa-gunea zabaltzen jarraituko dugu webgunean.

sare sozialak eta ligatzeko aplikazioak

Sare sozialak gero eta gehiago erabiltzen dira haien bidez erasoak egiteko. Hala egiaztatzen dugu urtero egiten ditugun txostenetan. Gero eta gehiago erabiltzen dira, bai, sexua eskaintzen zaien pertsonekin zuzenean harremanetan jartzeko, gero xantaia egin ahal izateko, bai herritarren artean gorroto-diskurtsoak zabaltzeko ere. Gainera, sare sozialak arautzen dituzten algoritmoen funtzionamendu-izaeragatik beragatik, gorroto-diskurtsoak gaindimentsionatuta eta indartuta daude, datu-fluxu handia dago, eta, haren ondorioz, irabazi ekonomikoen fluxua sortzen dute. Hori oso kezagarria da, baita horri buruzko erregulazio seriorik ez egotea ere.

Beste alde batetik, teknologia berriek gora egin dute beste LGTBI+ pertsona batzuekin harremanetan jartzeko orduan, eta, horren ondorioz, sozializazio-espazio tradizionalak alde batera uzten eta ixten ari dira, pixkanaka. Hala, harreman pertsonalak galtzen dira, eta, horretaz gain, ikasi egiten dira indarkeria-egoerak tratatzeko moduari buruzko portaera-jarraibideak. Horren ondorioz, erabat eraldatzen ari da LGTBI+ jendeak harremanak izateko modua, bere artean eta jendartearekiko. Hori dela eta, azterketa zehatza egin beharko litzateke egiaztatzeko bide berri horiek zailtasunak eragiten dizkieten pertsona askori beste batzuekin aurrez aurre harremanetan jartzeko garaian. Gainera, ondoriozta dezakegu positiboa izango litzatekeela administrazioak LGTBI+ jendea ezagutzeko guneak sortzea eta sendotzea, aurrez aurreko harreman galdutako horiek berreskuratzeko, LGTBI+ publikoari zuzendutako aisialdirako eta ostalaritzako lekuetatik harago. Gune horiek udalerriko kolektiboek kudea ditzakete, beren lana aintzatesteko eta mugimendu horren gogoetekin bat datozen eta helburu ekonomikoak dituzten planteamenduetatik urrun dauden espazioak sortzeko. Jakina da tokiko mugimendua arbuatzen duela beste hiri batzuetan – hala nola Madrilan edo Bilbon– ezartzen ari den eredu merkantilista, LGTBI+ errealitate asko eta haien ikuspegi interseksionala ikusezin bihurtzen dituelako.

Zentzu horretan, oso positiboa izango litzateke **IKUSGUNE**ren lokal fisikoa abian jartzea, topagune eta trukerako gune gisa, Gasteizko LGTBI+ komunitatearentzako erakargune gisa.

eremu publikoko pertsonak armairutik irtetea

Txosten honetan lortutako datuen arabera, 2019an izandako hauteskunde-gatazkaren ondorioz zabalduko gorroto-diskurtsoen inguruan bildutako kasuak nabarmendu nahi ditugu. Kezkagarria da berdintasunezko ezkontza onartu eta 15 urtera oraindik ere pertsona publiko baten aurka diskurtso erasokorra egotea (kasu honetan, politika-munduko pertsona ezagun bat), haren sexu-orientazioa dela-eta.

Gainera, gorroto-diskurtsoa artikulatzen den bi angeluetatik jasotzen dira gorabeherak txosten honetan. Alde batetik, eraso tradizionala (“marikoia” edo “marikonazoa” bezalako irainak) erabiltzen jarraitzen da, asmo honekin: arau zisheterosexuala betetzen ez duen pertsona bat gutxiago dela argi uztea, alegia, arau hori betetzen duen pertsona baten azpitik dagoela. Horixe da historian zehar LGTBI+ jendeari egiten zaigun eraso tradizionala. Bestalde, txostenean agerian jartzen da, halaber, azken aldian sortu den gorroto-diskurtsoa, batez ere eskuin muturreko jarrera ideologikoetatik. Diskurtso horren arabera, LGTBI+ klase pribilegiatu bat dago, “lobby gay” izenekoa, pertsona “arruntak” diskriminatzen dituen (arazuko pertsona zisheterosexuak). Diskurtso hori oso arriskutsua da, nolabaiteko enpatia sortzen baitu mezuaren azterketa sakonik egiten ez duten herritarren artean. Horregatik, gorroto-diskurtso gisa orain erabiltzen ari den diskurtsoa da.

Mezu mota hori errotik moztea funtsezkoa da LGTBI+fobiaren aurka borrokatzeko, baita horrelako diskurtsoei inolako espazio publikorik eta bozgorailurik ez emateko ere. Zoritxarrez, erakundeak eta komunikabideak ez dira horren inguruko lan handirik egiten ari.

lanpostua eta lan-ingurunea

Txostenak lan-ingurunean lankideekin edo goi-mailako arduradunekin gertatutako zenbait gertakizun edo gorabehera ere jasotzen ditu. LGTBI+ jendeak lanean bizi dugun errealitatea oso aldakorra da, asko baitago lan-eremuaren mende. Hori bazterkeria-gunea da LGTBI+ kolektiboko pertsona jakin batzuentzat. Gainera, beste errealitate batzuekin (jatorria, generoa, adina, dibertsitate funtzionala ...) intersekzionatzen duen eremua da, eta, era berean, biziraupenaren, ikusezintasunaren edo passing¹-aren ondorioz areagotu egiten da, batez ere lanpostu berri batera iritsi ondorengo hasierako faseetan. Pertsona horiek badakite jendaurrean LGTBI+ lez agertzeak berekin ekar dezakeela LGTBI+fobia sozialaren eraginpean jartzea.

Esparru horretan, azpimarratu behar dugu sindikatuek eta enpresek sexu-orientazioa eta genero-identitatea direla-eta izaten den diskriminazioaren aurka borrokatzeko plan egokiak izan beharko lituzketela. Gainera, sindikatuek ziurtatu beharko dute enpresetako ordezkari sindikalek behar den prestakuntza dutela LGTBI+ jendeari eragiten dizkigun kasu eta egoera partikularrei erantzuteko.

Azterlan guztiek adierazten dute trans-ek pairatzen dutela bazterkeria sozialeko arrisku handiena LGTBI+ kolektiboaren barruan, lan-arloko oztopoei aurre egin behar izaten dietelako. FSC-CCOO² erakundearen jarraibideen arabera, lehenik eta behin, zailtasunak dituzte lanpostu bat eskuratzeko: trans asko baztertu egiten dituzte lan-elkarrizketan bertan, haien dokumentazioa ez datorrelako bat duten itxura fisikoarekin, eta horien % 60k adierazi du diskriminatuta sentitzen direla lana aurkitzeko orduan. Bestalde, enpresa barruan trantsizio-prozesua egitea erabakitzen dutenak beldur izaten dira, ez ote dituzten lanetik botako, baita egonkortasun ekonomikoa galtzearen beldur ere; izan ere, beren enpresak ez daude beti trantsizio-prozesuei aurre egiteko behar adina prestatuta. Oztopo horiek guztiak informazio-faltatik eta aurreiritzietatik datoz, eta gaur egun talentua galtzen ari da erakundeen barruan. Horregatik, garrantzitsua da administrazio publikoek eta enpresek laneratze- eta enplegarritasun-programak garatu ahal izatea, transei lanerako gaitasuna eta lan-aukera emateko. Beharrezkoa da enpresek prestakuntza ematea eta sentsibilizazioa lantzea enpresetan, segurtasuneko eta diskriminaziorik gabeko testuinguru bat egon dadin, trantsizio-prozesu bat hastea erabakitzen duten transexualei laguntza emateko eta jendartearen eta erakundeen babesik eza konpentsatzeko.

Era berean, azpimarratu behar dugu gazteen lan-prekarietatea eta lana aurkitzeko zailtasunak larriagotu egiten direla transen kasuan, batez ere haien genero-adierazpenarekin bat datorren dokumentaziorik ez dagoenean. Egoera hori hobetu egiten da pertsona batek bere genero-adierazpenarekin bat datorren dokumentazioa duenean eta dokumentazio hori ziseteronormatiboa denean. Egoera horrek jendartearen zer identitate onartzen ari garen eta zeintzuk ez hausnartzera eraman beharko gintuzke. Era berean, azpimarratu behar da binarioak ez diren transek zailtasun handiak dituztela lana aurkitzeko.

Desirak plazara. Gasteizko LGTBI biztanleen errealitateei buruzko Diagnostikoak berak erakusten digu galdetutako pertsonen % 28k adierazi duela beren ongizatearekin edo askatasunarekin lotutako arazoren bat izan dutela edo beren eskubideak murriztu zaizkiela lan-esparruan LGTBI+ kolektibokoak izateagatik; % 12,1ek zalantzak ditu horri buruz; % 20,6k ez daki edo ez du erantzun; eta % 39,3k adierazi du tratu egokia izan duela.

1 Ikus glosarioa 6. orrialdean

2 <https://fsc.ccoo.es/19a2cd92ab9d055f8bf2350c24b8e565000050.pdf>

LGTBI+fobia, familia nuklearrean

Nabarmentzekoak dira, halaber, familia nuklearraren barruan armairutik irteteen gurasoek beren seme-alabei eragiten dizkieten indarkeria-kasuak. Kalteberatasuna izugarria da; izan ere, adingabetasuna dela-eta, gurasoen legezko tutoretzapean jarraitzen dute oraindik ere. Gurasoek gazteak etxetik botatzen badituzte, kalte psikologiko larriak eragin diezazkiekeen zirkuitu sozial batean sartzen dira. Horrelako zirkuituak hobetzea eta ahalik eta erantzun azkarra, eraginkorra eta trauma gutxienekoa izatea inplikaturako administrazio publikoen lehentasunetako bat izan beharko litzateke. Ibilbide sozialek afektu-sare berriak sortzen lagundu behar dute adingabe horien eta antzeko familia-egoeretan dauden edo egon diren beste batzuen artean. Zentzu horretan, **IKUSGUNE**k zeregin garrantzitsua izan dezake topaketarako eta sozializatorako gune gisa.

serofobia, XXI. mendean

Ikusi dugunez, kasu batzuetan LGTBI+ kolektibo bereko pertsonen arteko serofobia jasotzen da. **SEISIDA**k 2011n emandako datuak jasoko ditugu, ***Espainiako biztanleek GIBa duten pertsonetikiko dituzten usteak eta jarrerak***³ azterlanean. Biztanleriaren %18,1ek uste du GIBaz kutsatutako pertsonen izenak aditzera eman beharko liratekeela, halaxe jokatu nahi duen jendeak pertsona horiek saihestu ahal izan ditzan. Hiru espainiarretik bat deseroso sentituko litzateke lan egiteko lankide GIBdun batekin. Biztanleriaren %20k uste du legeak behartu egin beharko lukeela leku jakin batzuetan GIBa duten pertsonak bananduta egotera, osasun publikoa babesteko. Biztanleriaren %44,5 deseroso sentituko litzateke normalean erosi ohi duen dendako langileren batek GIBa izango balu. Soilik % 6k izango luke kontzienteki sexu-harremana GIB+ duen pertsona batekin.

Espainian detektatutako lehen GIBaren kasutik lau hamarkada igaro badira ere, serofobia handia dago oraindik ere jendartearen, baita LGTBI+ garenon artean ere, eta horietako batzuek oraindik ere arma bat balitz bezala darabilte, iraintzeko, jazarpena egiteko eta diskriminatzeko.

genero berekoen arteko indarkeria

Txostenean, berriz ere, genero berekoen arteko indarkeria-kasuak agertzen dira. Indarkeria-mota hori oraindik ere linbo moduko batean dago, baina LGTBI+ bikoteen artean gero eta garrantzi handiagoa hartzen ari da.

Horri buruzko estatistika gutxi daude. Estatu Batuetan, **Gaixotasuna Kontrolatzeko Zentroak**⁴ inkesta bat egin zuen LGTB kolektiboko zenbat pertsona izan diren etxeko indarkeriaren biktima jakiteko. Lesbianen artean % 38k “baietz” erantzun zuten; emakume bisexualen % 61,1; gizon homosexualen % 25; eta gizon bisexualen % 37,3. **Australiako Osasunari eta Sexualitateari buruzko ikerketa-zentroaren**⁵ inkestaren arabera, LGTBI+ populazioan, gizonen % 41ek eta emakumeen % 28k pairatu dute etxeko indarkeria. **COGAM**ek Espainian egindako barne-azterlan baten arabera, inkestatutako pertsonen % 60k aitortu zuen ezagutzen zuela genero berekoen arteko indarkeria pairatu zuen norbait. Pairatzen dutenen artean, gizon homosexualen % 27 eta emakume lesbianen % 34 dira.

Indarkeria-mota horrek baliabide espezifikoak izan behar ditu; gaur egun ezin baitzaie arreta eman genero berekoen arteko bikotekidearen tratatu txarren biktima diren emakume lesbianei, genero-indarkeriaren araudiaren arabera. Eta legeria eta baliabideak ere ez dira garatu gizon homosexualen kasuan.

3 <http://www.seisida.es/wp-content/uploads/2015/12/informe-seisida-fipse.pdf>

4 https://www.cdc.gov/violenceprevention/pdf/nisvs_sofindings.pdf

5 <https://aifs.gov.au/cfca/publications/intimate-partner-violence-lgbtqi-communities>

ortzadarra, landa-eremuan

Berezitasun gisa, landa-ingurunean gertatutako kasua nabarmendu nahi dugu, zehazkiago Añanako koadrilako herri batean, non bizilagun batek etengabe agertzen da zirikatzena biktimaren etxera, hura bertan dagoela edo ez, haren sexu-orientazioa dela-eta. Arabako herrietako testuingurua (eta, hedaturaz, tipologia soziologiko bereko beste herri batzuetan bizi dena) oso desberdina da lurraldeko gune handietan dagoenarekin alderatuta, hala nola Gasteizen. Herriak oso espazio atsegin bilakatu daitezke, baita oso etsaiazkoak ere, eta normalean ez dago erdibiderik. Landa-ingurunearen errealitatera iristea egiteko dugun zeregina da oraindik. Oraindik askotan jendeak alde egiten du herrietatik (baita hiri txikietatik ere) hirietara, azken horiek askatasun-sentsazioa ematen dutelako (anonimotasunaren eta jende gehiago egotearen ondorioz). Hala ere, gero eta gehiago dira landa-ingurunearen eta LGTBI+ jendearen inguruan sortzen diren ekimenak, bai landa-elkarteetan bilduta daudenak, bai aktibismoan parte hartzen dutenak. Etorkizun hurbilari begira, **Lumagorri ZAT** elkarteak errealitate horretara hurbilduko gaituzten ekimenak antolatzen jarraituko du, Arabako herrietan zer gertatzen ari den jakiteko asmoz. Daukagun esperientziak berak esaten digu kasuistika aukera zabala hartzen duela, LGTBI+ jendea errespetatua den lekuetatik hasi eta hezkuntza frankistak hainbeste sustatu zuen LGTBI+fobia soziala erreproduzitzen den lekuetaraino.

administrazio-prozedura ez ezagutzea eta prestakuntzarik ez izatea

Azkenik, txostenean erakunde publikoei zuzenean eragiten dieten bi kasu jasotzen dira, funts komuna dutenak. Gabezia larriak dira administrazio-prozedurak ez ezagutzea eta ez ematea ahalik eta traturik hoberena genero-trantsizioko prozesu bat bizi duen edo eraso bat jasan duen pertsona bati. Bada, iaz halako kasuak jaso dira. **Lumagorri ZAT**ek asko azpimarratu du gorroto-erasoen biktimekin lan egiten duten langile guztiei prestakuntza egokia emateko beharra (segurtasun-indar eta kidegokoei, baita zerbitzu sozialetakoei ere). Oraindik bide luzea dago egiteko eremu horretan, biktimek salaketa bat erregistratzean jasotzen duten arretari buruzko kexek erakusten dutenez.

Gainera, premiazkoa da administrazio publikoetako langileek jaso behar duten etengabeko prestakuntzan jendartean sortzen diren errealitate berriak txertatzea. Premiazkoa da, argi eta garbi, trans-en errealitatea sartzea prestakuntza horretan, beharrezko izapide guztiak egin ahal izateko, eskatzailearen duintasunaren aurkako erasorik eragin gabe, eta transei tratu ezin hobea emanetz betiere.

07*

erasoak LGTBI+ kolektiboaren barruan

Bikote-harreman baten barruan gertatzen dena (genero berekoen arteko indarkeria deiturikoa) eta horrelako harremanik izan gabe ere gertatzen dena bereiz dezakegu LGTBI+ kolektiboaren barruko indarkeria-kasuen artean.

Genero bereko bikotekideen arteko indarkeria (intrageneroa) genero-indarkeria den edo, aitzitik, etxeko indarkeria den jakiteko, familiaren barruan gerta daitezkeen bi indarkeria mota horiek bereizi behar dira.

Etxeko indarkeriari dagokionez, Zigor Kodearen 173.2 artikuluan deskribatutako pertsonetatik edozeinaren aurka baliatzen den indarkeria da, hau da, ezkontidearen aurka edo biktimarekin bikote-harremanaren antzeko afektibitate-harremana duen edo izan duen pertsonaren aurka, bi pertsona horiek elkarrekin bizi diren ala ez batera utzita.

Beste alde batetik, genero-indarkeria da harreman sentimental bat duten gizon eta emakume baten artean gertatzen dena, gizonak emakumeari eraso egiten dionean. Gainera, haien arteko harremana ezkontzakoaren antzekoa izan behar du, elkarrekin bizi izanda ala ez.

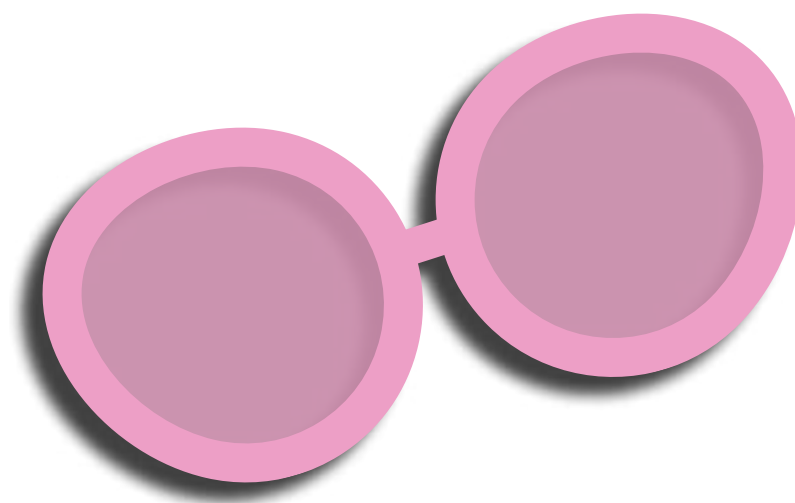
IKUSGUNEren ikuspuntutik, eta txosten honen glosarioan (5. Orr) jasota dagoen bezalaxe, hau da intragenero-indarkeria edo genero berekoen arteko indarkeria:

Genero bereko bikote sentimental bateko kideen arteko indarkeria-ekintzak, bikotekide baten osotasun fisikoari, osotasun psikikoari, osotasun moralari edo bizitzari eragiten diotenak; botere-harremanen eta desberdintasun-egoeraren adierazgarri dira, eta ezkontideari, ezkontide ohiari, edo antzeko afektibitate-harremanen bidez lotuta dagoen edo egon den pertsonari eragindakoak, elkarrekin bizi izanda ala ez.

Genero berekoen arteko indarkeriaren kontzeptu horrek LGTBI+ kolektiboaren barruan genero bereko bikoteetan gertatzen diren kasuei egiten die erreferentzia, baina oraindik ez da gehiegi eman aditzera, eta mugimenduak ez du ezer esaten terminoaren egokitasunaz eta eman beharreko tratamenduaz. Gatazkak, botere-harremanek eta desberdintasunek ez dute nahitaez genero-osagairik izan behar, edo osagai hori erabat nahas daiteke, esate baterako, sozialki feminitateari esleitu ohi zaion aldetik badator, zeina ahulagoa omen da, edo halaxe dela aurreuposatzen da.

Horren guztiaren ondorioz esan daiteke genero berekoen arteko indarkeria egokiro ikusarazi eta tratatu behar den errealitatea dela, eta, gure ustez, erantzun juridiko bat behar da egoera bidegabeak eta biktimentzat arriskutsuak direnak saihesteko, baina ez da beti bat etorriko bikote heterosexual batean gertatzen den asimetriarekin, juridikoki jasotzen den bezala.

Litekeena da LGTBI+ kolektiboko kide batzuek indarkeriatzat ez hartzea LGTBI+ kolektiboan barruan gertatzen den indarkeria, delitu-ekintzak izan ala ez, hala nola jazarpen diskriminatzailea, bullying-a, serofobia edo LGTBI+fobia. Izan ere, baliteke eraso jasan duen pertsona ahalduntzeko eta dagokion salaketa jartzeko baldintza egokietan ez egotea; gai hori kontuan hartu behar da tratamendu instituzional eta administratiborako.

08*

kolaborazioak

- **Delitos de odio: el reto de su visibilidad.**
María Vidal Beneyto
Gorroto-delituen eta diskriminazioaren aurkako fiskal delegatua
Arabako Fiskaltza
- **“La herramienta del amo nunca destruirá la casa del amo”**
Miren Ortubay Fuentes
Feminista, UPV/EHUko Zuzenbide Penaleko Irakaslea
- **Documento de análisis jurídico de las incidencias recogidas.**
Observatori Contra l’Homofòbia de Catalunya

DELITOS DE ODIIO: EL RETO DE SU VISIBILIDAD

Por “delito de odio” se entiende el delito cometido por un sujeto cuando venga motivado por el prejuicio hacia un estereotipo representado por una condición personal o por la conexión de la víctima, real o percibida, hacia un colectivo social que haya sido tradicionalmente objeto de discriminación.

Por lo tanto, junto al delito-base de acción, va unida una motivación guiada por el ánimo discriminatorio o humillante. La dificultad añadida que presentan estos delitos es que es necesaria la acreditación de la motivación discriminatoria del autor.

Distintos son los delitos de “discurso de odio” los cuales favorecen la comisión de delitos de odio de acción al incitar a la violencia y al odio hacia colectivos vulnerables.

Además existen los “incidentes de odio” que son hechos que, pudiendo ser indiciariamente constitutivos de un delito de odio, no son delito, ya sea porque no son constitutivos de infracción alguna, ya sea porque sean constitutivos de una infracción administrativa o bien porque todavía no se ha dictado sentencia condenatoria por la comisión del delito de odio que haya sido enjuiciado.

Sentados estos tres conceptos, como la dificultad fundamental que presentan los delitos de odio es la acreditación del ánimo, de la motivación discriminatoria del autor, es esencial, como ha establecido el Tribunal Europeo de Derechos Humanos (TEDH), que los agentes de policía y los representantes de las asociaciones, colectivos, ONG etc. que reciben las denuncias o están en contacto con las víctimas dispongan de criterios que les permitan determinar si podemos estar o no ante un delito de odio o de discurso de odio criminalizado.

Para ello el TEDH también ha determinado cuáles son los “indicadores de delitos de odio”, cuya finalidad es poder acreditar la motivación discriminatoria del autor hacia la víctima. Tanto los miembros de las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad del Estado, Ertzaintza y Policía Local, así como representantes de la sociedad civil en contacto con las víctimas como los operadores jurídicos deberán poner especial atención a estos indicadores entre los que destacan: la percepción y testimonio de la propia víctima, así como la de los testigos; la actitud del agresor antes, durante y después de los hechos tales como comentarios, expresiones; el lugar donde se comete el delito, como la proximidad o en un bar de ambiente LGTBI; la fecha de comisión del delito atendiendo a si se trata, por ejemplo, de una fecha señalada para el colectivo afectado como el Día del Orgullo; o que se trate de una agresión sin motivo aparente, esto es, que no obedezca a otra causa que el odio o discriminación del autor hacia el colectivo representado por la víctima.

Si los cuerpos policiales clasifican un hecho como delito de odio, los fiscales aceptaremos esa primera consideración para el seguimiento y registro futuro de datos estadísticos. Posteriormente, será el fiscal el encargado de determinar si los indicios son suficientemente sólidos para enjuiciarlos sosteniendo una acusación contra uno o varias personas siempre que los hechos revistieran indiciariamente la categoría de delito de odio y no de incidente de odio.

Por lo tanto, es fundamental la formación de los distintos cuerpos policiales que, como encargados de la recogida de las denuncias, son el primer filtro a la hora de reconocer delitos de odio y registrarlos correctamente a fin de que tenga conocimiento de los mismos los Fiscales especialistas.

A título ejemplificativo, según datos de la Ertzaintza, en el año 2019 constan remitidos a la Fiscalía Provincial

de Álava quince atestados sobre hechos que pudieran encuadrarse dentro del ámbito de los delitos de odio. De los quince, seis fueron relativos a posibles delitos de odio, discurso de odio o incidentes de odio por razón de la ideología de la víctima, cuatro relativos a la nacionalidad, dos de ellos versaron sobre discriminación por motivos de la discapacidad de la víctima, uno por aporofobia o discriminación o violencia hacia personas pobres o desfavorecidas y dos de ellos se basaban en la orientación sexual o identidad de género de la víctima.

Pese al alto porcentaje de personas LGTBI+ que declaran en diversas encuestas haberse sentido agredidas y/o discriminadas en espacios públicos, en los centros educativos, en el ámbito laboral, en el ámbito de la salud, ocio, en el deporte...en tanto no haya una denuncia y sea posible identificar al autor/es, la Fiscalía y por lo tanto, la autoridad judicial, no pueden actuar.

Gran parte de estos delitos no se denuncian, ello unido al indebido registro en ocasiones de los mismos, lleva a la inexactitud de las cifras estadísticas contribuyendo a la no visibilización del sufrimiento de las víctimas.

Existe, por tanto, una considerable cifra sumergida. Las víctimas, en muchas ocasiones y por múltiples razones no quieren o no se atreven a denunciar o incluso ignoran que pueden hacerlo.

Los motivos por los que las víctimas no presentan denuncia son, entre otros: el hecho de ser víctimas que sienten la discriminación como vivencia cotidiana y «normal». Muchas personas han convivido de forma permanente con la discriminación hasta el punto de considerarla como algo «normal» o «natural» en sus vidas, «eso nos ha pasado siempre», «es lo que nos toca»; la creencia de que nada pasará pese a la denuncia o la desconfianza o miedo a la policía contribuye también a incrementar esa cifra sumergida; las víctimas extranjeras que carecen de permiso de residencia difícilmente se acercarán a una comisaría de policía a denunciar, ante el temor de una apertura de expediente gubernativo de expulsión del territorio nacional; el miedo a las posibles represalias unido a la extrema vulnerabilidad de cierto tipo de víctimas o la falta de conocimiento de la ley también motivan que no se denuncien todos los hechos y también, en muchas ocasiones, por la vergüenza, son comunes los casos de agresiones o robos a homosexuales que no son denunciados por las víctimas por el miedo a desvelar su orientación sexual. Para las personas homosexuales, bisexuales y transgénero denunciar un delito de odio puede implicar desvelar públicamente su orientación sexual o identidad de género, con la dificultad añadida que ello conlleva en pequeñas ciudades o zonas rurales.

Por lo tanto, es esencial que esa cifra sumergida de delitos de odio y discriminación disminuya dado que la actuación penal en este ámbito, además de la persecución del delito y la protección de las víctimas, lo que pretende es introducir en el escenario social escalas de valores basadas en el respeto de los derechos y libertades fundamentales, y la igualdad, tolerancia, dignidad y diversidad como base de la convivencia.

“LA HERRAMIENTA DEL AMO NUNCA DESTRUIRÁ LA CASA DEL AMO”

Las numerosas incidencias recogidas en el informe anual demuestran que los actos de desprecio, discriminación e incluso violencia contra las personas LGTBI+ siguen siendo una lamentable realidad en nuestro territorio. A pesar de los avances conseguidos, persisten discursos y prácticas que promueven el odio hacia quienes transgreden los mandatos de género y el binarismo.

Es cierto que el aumento de incidencias detectadas puede tener una lectura positiva: significa que está aflorando una realidad que permanecía oculta y, lo que es más importante, que las personas afectadas están adquiriendo conciencia de sus derechos, así como fuerza (y cauces) para denunciar los ataques a su dignidad.

Ahora bien, sea cual sea la interpretación de los datos, la pregunta que plantean es cómo combatir eficazmente la LGTBI+fobia. Aunque es evidente que no hay una respuesta sencilla para una cuestión compleja, siempre surge la tentación de buscar atajos y, mucho más, en el actual contexto de populismo punitivo, dominado por la tendencia a recurrir al derecho penal para afrontar cualquier problema social. La idea de que “más pena significa más protección” se reitera con fuerza y no proviene sólo desde los sectores reaccionarios, sino que está calando entre los colectivos sociales discriminados, que hasta hace poco percibían el sistema penal como puramente represivo.

En este sentido, supone un avance indudable que la ley haya pasado, por ej., de perseguir a los homosexuales como peligrosos sociales a castigar los actos o discursos que promueven el odio y la discriminación por motivos de identidad de género u orientación sexual. Frente a la radical injusticia que implica la impunidad de ese tipo de ataques, el reconocimiento penal tiene un importante poder simbólico y una función de pedagogía social. Pero el instrumento penal es peligroso y, en general, no es un buen aliado de los colectivos que no ostentan el poder...

El feminismo ha partido de la famosa cita de Audre Lorde -“la herramienta del amo nunca destruirá la casa del amo”- para repensar los caminos hacia la erradicación de la violencia machista. Pero la frase de esta luchadora contra el racismo, el clasismo, el sexismo y la homofobia tiene más aplicaciones. Por eso, las reflexiones sobre las limitaciones del sistema penal para intervenir frente a la violencia sexista pueden ser válidas para analizar la eficacia de esa “herramienta del amo” en el ámbito que nos ocupa. No sólo porque machismo y LGTBI+fobia tienen raíces comunes en el patriarcado, sino también porque en ambos casos se trata de utilizar un instrumento legal que, hasta hace relativamente poco tiempo, servía para perseguir cualquier transgresión de los mandatos de género. Recordemos, por ej., que la ley castigaba a la mujer que desobedecía o era infiel al marido, o a las personas adultas que mantenían relaciones homosexuales consentidas. Las leyes se modifican con relativa facilidad, pero el inconsciente colectivo y los estereotipos tardan más en cambiar, por eso los avances legales, que resultan indispensables, no solucionan por sí mismos los problemas sociales. Mencionaré algunas -necesariamente breves- reflexiones en este sentido.

Como ocurre con la violencia contra las mujeres, la LGTBI+fobia es un problema social y político, con hondas raíces culturales. Sin embargo, para intervenir, el sistema penal necesita individualizar una conducta y atribuirle a una persona concreta. En ese proceso de “redefinición” -necesario, insisto, para gestionarlo por la vía judicial-, el hecho se vacía de su significado y se convierte en un conflicto entre dos personas. De ese modo, al centrarse en el individuo culpable -único responsable del acto de odio-, se pierde la dimensión política de la respuesta social.

Por otra parte, el Derecho penal -la respuesta más contundente del Estado- sólo puede utilizarse como último recurso; sólo frente a hechos graves que no pueden ser abordados de otro modo. Así, no todo acto discriminatorio o vejatorio se considera constitutivo de delito; se requiere cierta gravedad objetiva. Y esto en la práctica resulta complicado, porque con frecuencia la valoración penal sobre un hecho no coincide con la de la persona afectada. Las figuras penales no recogen la intensidad del sufrimiento de la víctima, ni los efectos subjetivos que le provoca la vivencia... Y en todo caso, no es ese el papel del sistema penal. No es posible, ni deseable, judicializar la vida social.

Otra coincidencia entre la LGTBI+fobia y la violencia machista es que, a menudo, la víctima se culpabiliza de lo que le ha sucedido; siente que es una especie de consecuencia derivada de su transgresión del orden patriarcal. En otros casos, quienes sufren ataques sexistas, homófobos, etc., normalizan la falta de respeto a su dignidad con una especie de fatalismo -"la gente es así"-, de mecanismo de supervivencia -indefensión aprendida- o, quizás de mero cansancio: es agotador reaccionar frente a cada insulto o humillación... Esta falta de percepción o de respuesta frente a las manifestaciones de odio o de dominación constituye un grave problema, cuyas causas hay que investigar y tratar de revertir, pero ¿se soluciona sin más promoviendo las denuncias?

En este sentido, volviendo a las características del sistema penal, no puede ignorarse que el proceso judicial resulta, casi siempre, una experiencia muy dura para quienes han sufrido un delito. Se trata de un medio hostil para las víctimas de cualquier agresión, pero más si cabe cuando el hecho afecta a la esfera íntima de la persona. Por otra parte, no debe olvidarse que el papel principal de la víctima en el proceso penal es aportar pruebas para acreditar la responsabilidad del acusado, razón por la cual la defensa tratará de restar credibilidad a su testimonio... Son las reglas del proceso, pero pasar por ello puede resultar bastante doloroso. Y más en estos casos, puesto que, con frecuencia, para demostrar la motivación de odio del ataque, la persona afectada tiene que exponer su intimidad y explicitar su pertenencia a algún colectivo LGTBI+. Resulta evidente el alto riesgo de que la víctima se sienta examinada y juzgada en su forma de ser y de vivir, sufriendo de ese modo una segunda victimización.

Puede pensarse que el difícil camino que va desde la denuncia hasta la celebración del juicio habrá merecido la pena si se consigue una sentencia condenatoria del delito de odio. En efecto, una condena penal proclama públicamente que el daño causado es injusto e intolerable y, de alguna manera, eso supone "obtener justicia". Al negar la impunidad del hecho, la condena reconforta a la víctima y atribuye la responsabilidad al agresor, lo que tiene un importante efecto simbólico. Sin embargo, la imposición de un castigo no es sinónimo de satisfacción moral de la persona afectada por el delito. Y tampoco implica el reconocimiento del daño causado por parte de quien lo ha provocado. En el juicio el acusado tiene un papel pasivo (es juzgado, es castigado), no se pretende que reconozca las consecuencias de sus hechos ni, mucho menos, que las asuma. Es más, lo más frecuente es que el procesado no llegue ni siquiera a tener conciencia del sufrimiento y los perjuicios que ha causado a la víctima.

En un sentido similar, la imposición de una pena no conlleva la garantía de no repetición del hecho, que es, de algún modo, el fin último perseguido. Aunque son temas complejos que no pueden desarrollarse en pocas líneas, es preciso reconocer que la amenaza con una sanción penal no produce demasiado efecto en quien delinque por fanatismo o por motivos ideológicos, como ocurre en los delitos de odio. Por otra parte, tampoco en el plano individual es fácil que se consiga la rehabilitación de la persona condenada. Para ello, se requiere personal especializado y recursos materiales con los que, hoy por hoy, no cuenta el sistema penitenciario. En buena medida, la prisión sigue siendo un reducto patriarcal en el que, lejos de combatirse, se refuerzan los estereotipos de género.

En definitiva, aunque la protección penal frente a la LGTBI+fobia supone una conquista irrenunciable, no cabe ignorar las limitaciones que esa herramienta tiene para defender los derechos de las personas y colectivos históricamente discriminados -y criminalizados-. Como instrumento esencialmente represivo, el sistema penal no persigue ni el cambio social ni el empoderamiento de las víctimas de los delitos, por lo que, sin renunciar a su empleo, no debemos concederle un excesivo protagonismo en la lucha por las

libertades.

Tampoco debe ignorarse que, desde el punto de vista de la persona que ha sufrido un delito de odio, el camino que se abre con la denuncia penal es difícil, por lo que no debe iniciarse sin una información clara y completa del proceso, y siempre con apoyos del colectivo cuya causa representa. Esa dimensión colectiva y política de las denuncias de los actos y los discursos de odio no puede perderse de vista, y no debe limitarse a la vía penal, que -como he tratado de exponer- no es un buen aliado de los grupos oprimidos o discriminados.

Es más, esa desconfianza hacia la “herramienta del amo” debe alcanzar también a otro tipo de respuestas sancionadoras que, aunque sean más leves que las penales, forman parte también de la cultura punitiva. Me refiero a las sanciones administrativas.

No se podrían aplicar sin más a ese tipo de sanciones los argumentos hasta ahora mencionados, pero las prevenciones serían similares. Baste pensar, por ejemplo, que antes de ampliar el poder sancionador de la policía, es preciso realizar una profunda labor de sensibilización social y de formación de los agentes. Hay que desenmascarar los prejuicios y los estereotipos de género que perviven en la cultura y en la vida social (con particular arraigo en instituciones hasta hace poco muy “masculinas”). Sin ese previo cambio de mentalidad, existe el riesgo de que el poder sancionador se vuelva contra quienes denuncian la incitación al odio, en vez de perseguir a quienes alimentan ese odio con rancios discursos sobre las tradiciones morales, religiosas, etc.

Aunque cueste asumirlo, no hay soluciones simples ni a corto plazo. No queda más remedio que seguir insistiendo en la educación a todos los niveles, en las campañas públicas de prevención y sensibilización, en la formación permanente de las y los profesionales de los servicios sociales, policiales, de sanidad, etc. Y, por supuesto, en la promoción y sostenimiento de los colectivos y organizaciones LGTBI+, cuya labor en la denuncia y en el empoderamiento de todas las personas -sea cual sea su identidad de género u orientación sexual- resulta fundamental.

DOCUMENTO DE ANÁLISIS JURÍDICO DE LAS INCIDENCIAS RECOGIDAS

Objetivo del documento: Reflexionar entorno a la situación de que muchos casos de los que llegan a los observatorios contra la LGTBIfobia no encajan en la legislación actual, y de si se observa la necesidad o no de incluirlos en las leyes. Realizar un análisis total de los casos registrados y analizar cuáles tienen cabida en la legislación actual y cuáles no.

A continuación, se relacionan las diferentes tipologías de incidencias en los casos registrados por Ikusgune en el período analizado, y se realiza un breve análisis de los principales instrumentos jurídicos disponibles actualmente para abordarlos.

1. Violencia en espacio público

Se referencian un elevado número de casos en los que se producen **insultos, burlas, humillaciones de carácter LGTBIfóbico**, de diferente gravedad, en el espacio público.

Ante dichas situaciones, el principal instrumento jurídico que tenemos a nuestra disposición es la **denuncia penal** de los hechos en base a las diferentes figuras delictivas previstas en el artículo 510 del Código Penal. De entre las diferentes conductas tipificadas en dicho artículo, debemos centrarnos en las dos siguientes:

La primera de ellas, la prevista en el artículo 510.1.a, que se castiga con la pena de prisión de uno a cuatro años y multa de seis a doce meses, requiere la concurrencia de los siguientes elementos: Debe fomentarse, promoverse o incitarse al odio, la hostilidad, la discriminación o la violencia, de manera pública, contra un grupo, una parte de este, o bien contra una persona determinada, por su orientación sexual o identidad de género (entre otros).

La segunda conducta (artículo 510.2.a), que se castiga con la pena de prisión de seis meses a dos años y multa de seis a doce meses, requiere la concurrencia de los siguientes elementos:

- a) Que se lesione la dignidad de una persona
- b) Esta lesión de la dignidad debe hacerse mediante acciones que entrañen menosprecio, humillación o descrédito
- c) Además, este menosprecio, humillación o descrédito debe de ser contra:
 - Uno de los grupos del apartado anterior (es decir, un grupo racial, étnico, religioso, de orientación sexual / identidad de género...etc.).
 - Una parte de dichos grupos
 - Una persona determinada, siempre que el menosprecio, humillación o descrédito sea por razón de su pertenencia a dichos grupos.

Aun así, debemos recordar que **la denuncia penal debe de constituir siempre el último recurso** al que se debe acudir, solamente si no hay ninguna otra vía legal aplicable, en virtud del principio de última ratio del Derecho penal. Es por ello que solo prosperarán aquellos casos que revistan más gravedad. En este

sentido, la **aprobación de una Ley Estatal LGTBI**, que tipificara determinadas conductas LGTBfóbicas como infracciones administrativas, permitiría que muchas de las incidencias que llegan a los Observatorios no quedaran sin respuesta a nivel jurídico.

Por otra parte, las incidencias recogidas relativas a la **alusión a la orientación sexual de un personaje público en un espacio público** no resultarían denunciables legalmente si no van acompañadas de expresiones que puedan enmarcarse en las conductas ya descritas.

Se observan también diversos casos de **agresiones físicas motivadas por la LGTBfobia**, incluso por parte de personas pertenecientes al propio colectivo. Todas esas conductas son siempre denunciables penalmente a través del artículo 147 del Código Penal. En función de la gravedad de las lesiones causadas, la pena aplicable será menor o mayor, y con ello variará también el tipo de procedimiento penal. En todo caso, si se logra demostrar que la **motivación de la agresión física era la discriminación** contra la orientación sexual o identidad de género de la persona, se aplicará la **circunstancia agravante** prevista en el artículo 20.4 del Código Penal. Sin embargo, demostrar que la motivación fue discriminatoria corresponderá siempre a la acusación, y obtener pruebas de ello no suele resultar sencillo.

2. Violencia en el ámbito familiar

Asimismo, se han detectado también incidencias relacionadas con la violencia en el domicilio o en el ámbito familiar. En general, estas conductas son **perseguibles penalmente** ya sea mediante el delito de violencia habitual en el ámbito familiar del artículo 173.2 del Código Penal - en este caso, contra un hijo - o mediante el delito de detención ilegal, para el caso en que se impida la salida del domicilio a una persona LGTBI (artículo 163 del Código Penal).

3. Discriminación en el ámbito laboral

Diversas de las incidencias están relacionadas con la discriminación LGTBI-fóbica en el ámbito laboral. En primer lugar, cabe destacar que **las conductas más graves de discriminación laboral son denunciables penalmente**. El artículo 314 del Código Penal prevé penas de hasta dos años de prisión a quienes discriminen gravemente en el empleo contra alguna persona por razón, entre otras, de su orientación sexual. Esto incluiría, por ejemplo, una situación de acoso laboral a un trabajador por ser LGTBI. No obstante, para poder denunciar penalmente dicha discriminación, se debe realizar previamente un requerimiento o sanción administrativa a la empresa en cuestión. Si, tras este requerimiento o sanción, la empresa no toma medidas para cesar la discriminación - incluyendo la reparación económica a la víctima -, entonces se podrá proceder con el procedimiento penal.

Por ello, el primer paso siempre será denunciar la situación discriminatoria a la **Inspección de Trabajo**. Si la situación es denunciante penalmente, este será el primer paso, con tal de que la Inspección realice el requerimiento o sanción a la empresa. Asimismo, aunque la situación no sea denunciante penalmente -por no tratarse de una discriminación grave- la Inspección puede tomar medidas igualmente para obligar a la empresa a eliminar cualquier discriminación por orientación sexual y/o identidad de género.

4. Internet, aplicaciones y redes sociales

Muchas de las incidencias analizadas se han producido en el contexto de Internet, las aplicaciones de ligue y las redes sociales. Algunas de ellas son claramente denunciables a nivel penal. Las **extorsiones** realizadas a través de redes sociales, por ejemplo, pueden ser denunciables vía artículo 171.1 o 243 del Código Penal. Por otra parte, la suplantación de la identidad de alguien para revelar su estado serológico puede ser constitutiva de delitos de usurpación de **estado civil** y de **revelación de secretos**. El **acoso** a través de

Internet también se encuentra castigado por el Código Penal (artículo 172 ter).

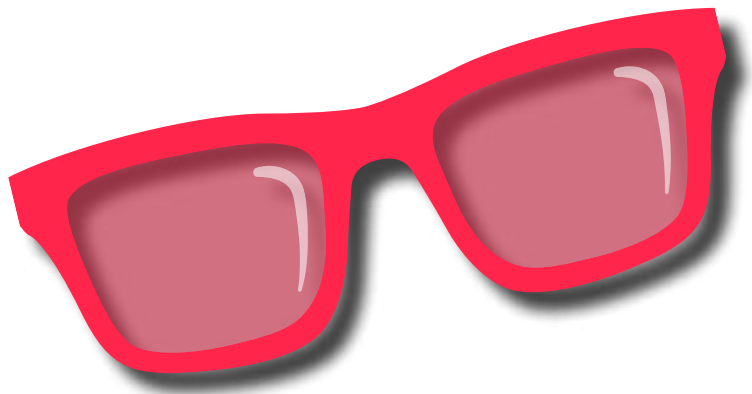
No obstante, otras incidencias, como los anuncios de **'terapias de conversión de la homosexualidad'** en aplicaciones de ligue no tienen una respuesta tan clara a nivel jurídico. Mientras que determinadas leyes autonómicas, como la Ley madrileña contra la LGTBIfobia, prohíben explícitamente dichas terapias y su publicidad, la situación no es la misma en todo el Estado. Por ello, es necesaria la aprobación de una Ley estatal LGTBI que prohíba dichas terapias, así como su publicidad y promoción, en todo el Estado - tal y como ya prevé la proposición de ley que ya se presentó en 2017 ante el Congreso de los Diputados.

5. Discriminación en el ámbito institucional

Finalmente, se analizan las incidencias relativas a la discriminación por LGTBIfobia en instituciones públicas. Por una parte, se hace referencia a la **prohibición de elementos decorativos** del 28-J en un edificio municipal, lo cual no constituye una conducta denunciabile. No obstante, la aprobación de una ley específica para proteger al colectivo LGTBI - ya sea a nivel autonómico o estatal - permitiría establecer determinadas obligaciones a las Administraciones, como podría ser la de fomentar la visibilidad de la diversidad afectivo-sexual y de género en los edificios de titularidad pública.

Asimismo, se hace referencia a una situación de **discriminación a nivel institucional contra una persona trans**. Pese a que el nombre y género que consta en su DNI ya se corresponden con su género sentido, se le obstaculiza realizar dicho cambio en un centro deportivo público. Asimismo, se pone en duda la veracidad de su documentación en las oficinas públicas competentes para la tramitación del subsidio por desempleo. En este sentido, resulta de gran importancia la **Ley vasca 14/2012**, de 28 de junio, de no discriminación por motivos de identidad de género y de reconocimiento de los derechos de las personas transexuales. Dicha ley, de aplicación a todas las personas trans que residan en Euskadi, establece que las administraciones públicas vascas deben tener en cuenta que las personas deben ser **tratadas de acuerdo con su identidad de género**, la que se corresponde con el sexo al que sienten pertenecer.

No obstante, sigue siendo necesaria la aprobación de una Ley de ámbito estatal que haga extensiva dicha obligación también a las administraciones estatales, y que prevea una protección integral hacia las personas trans en todo el territorio del Estado.

09*

gomendioak

01*

IKUSGUNEren lokala abian jartzea (LGTBI+fobiaren aurkako Gasteizko Behatokia), udalerriko eta, hedaduraz, lurralde historikoko LGTBI+ jendearentzat erreferentzia-leku bat eta erakarpen-gune bat sortzeko. **IKUSGUNE** proiektua osorik gauzatu ahal izango da, bere bost ildo estrategiko eta guzti, proiektua duintzen duen espazio fisiko bat duenean. Orduan bakarrik izango da baliagarria pertsonen, kolektiboen eta ekimenen elkargunea, sexu- eta genero-dibertsitatea ikusarazteko eta LGTBI+fobiaren aurkako borroka bultzatzeko.

Izan ere, sexu-orientazioa eta genero-identitatea direla-eta erasoen biktimei arreta eta erreparazio egokia ematea xede horretarako diseinatutako espazio fisiko batean baino ezin da bermatu. Gaur egun, prekarietatez garatzen ari da prozesu hori, zeina funtsezkoa baita biktimententzat, eta, horrenbestez, egoera hori lehenbailehen zuzendu beharra dago.

02*

Koordinazio handiagoa izatea gorroto Delituen Fiskaltzaren, inplikaturako sailen eta IKUSGUNEren artean, informazioa trukatzeko, erantzuna koordinatzeko eta gerta daitezkeen komunikazio- eta ekintza-akatsak hobetzeko. Arazo handienetako bat dugu jasotzen ditugun gertakizun edo gorabehera gehienek ez dutela legezko ibilbiderik egiten, eta, horrenbestez, Fiskaltzak ez duela haien gainean jarduten. Horrek LGTBI+ jendearen eskubideak murriztea dakar, eta errealitate sozial bat ez ezagutaraztea. Beste premia bat da, egindako txosten eta analisi guztietan detektatzen dena, komunikazio-akats horiekin amaitzea.

03*

Landa-ingurunean dagoen egoeraren azterketa sakona egitea, herrietan LGTBI+fobiaren aurka borrokatzeko mekanismoak antolatzeko. Aldi berean, tipologia eta lan-eremu desberdinetako landa-munduko elkarteekin harremanetan jarri behar da, hain askotarikoak eta heterogeneoak diren espazio horietan bizi den errealitatean sakontzeko.

04*

Ikusezin bihurtu diren kolektiboentzako kanpaina espezifikoak egitea, kolektibo horiekiko gorabeherak detektatzeko orduan gaur egun agertzen zaizkigun mugak hausteko. Funtsezkoa da pertsona horiek **IKUSGUNE**ren berri izatea, eta behatokia espazio atsegina izatea haientzat, behar dutena adierazteko, bertan edozein gorabehera erregistratzeko eta erantzun bateratuak emateko.

05*

Erasoei erantzuteko komunikazio guztietan berez sartzea **IKUSGUNE** **LGTBI+fobiaren aurkako Gasteizko Behatokiaren webgunerako esteka eta telefonoa**, herritarrek gero eta gehiago ezagutzeko proiektua, eta jakin dezaten bertan gorabeherak salatu ditzaketela eta arreta emango zaiela.

06*

Jendea ezagutzeko edo **sexu-topaketak bilatzeko sare sozialak eta aplikazioak erabiltzeari buruzko kanpaina espezifikoak egitea**. Gaur egun, pertsona askok oraindik ez dakite nola batzuek erabiltzen dituzten horrelako teknologik estortsioa eta xantaia bilatzeko. Kontaktatzeko modalitate berri samarra denez, oraindik ere jokabideen gabezia handia dago espazio horietan **LGTBI+** jendearen aldetik (baita biztanleria osoaren aldetik ere), eta, beraz, ezagutza horretan sakontzea eta zabaltzea egungo premia da, alde batera uzterik ez dagoena.

07*

Sektore sozial jakin batzuek etengabe egiten duten gorroto-diskurtso publikoari aurre egitea, hala nola eskuin-muturreko mugimendu politiko-sozialei edo erlijio-erakundeei. Erantzun publikoak antolatu behar dira, betiere sektore horien estrategian erori gabe, estrategia horiek, azken batean, haien mezua zabaltzeko balio baitute.

Alde horretatik, ezinbestekoa da, halaber, mikro**LGTBI+fobiaren** aurreko zigorgabetasunarekin amaitzea. Ez zaie inolako espaziorik eman behar horrelako diskurtsoa duten edo **LGTBI+** jendearen aurkako gorrotoa sustatzen duten pertsoneri, erakundeei edo taldeei.

08*

LGTBI+ jendearentzat dauden sozializazio-espazioen egoera aztertzea, sare sozialen eta ligatzeko aplikazioen gorakadaren ondorioz espazio fisikoak galdu izanarekin lotuz. Horrelako espazio fisikoak sustatu behar dira, ostalaritzatik eta aisialditik harago. Abian jartzen denean, **IKUSGUNE**ren lokalak eginkizun hori betetzeko balioko du, baina, gainera, gaur egun dauden beste espazio mota batzuk azter litezke, LGTBI+ komunitatearentzako (gizarte-etxeak, zentro soziokulturalak, eta abar) elkargune gisa ere balio baitezakete. Betiere, udalerriko LGTBI+ mugimenduarekin koordinatuta, pertsona guztien irisgarritasuna bermatzeko (baita ikuspegi ekonomikotik ere) eta ikuspegi interseksionalari erantzuteko.

09*

Herritarrentzako komunikazio eta informazio- eta komunikazio-kanpainak birbideratzea, asimilazionismotik arazoa errotik heltzera: jendarte zisheteronormatiboa. Hau da, herritarren ezagutza eta ikaskuntza kritikoa sustatzea, honako honen inguruan: funtsezko kontua ez da LGTBI+ jendeak bizimodua izatea araua betetzen duten pertsonen estiloa errespetatuz. Gaiaren funtsa zera da: eredu sozial bat errotik desagerrarazi behar da, eredu horretatik etekina hartzen baitute, kontzienteki edo ez, araua betetzen dutenek, baina, aldi berean, eredu horrexek zapaldu egiten ditu eta bazterretara bidaltzen onartutako estandar sozialetatik kanpo dauden pertsona guztiak. Puntu hori oso garrantzitsua da; izan ere, azken hamarkadetan, herritarrei diskurtso hau helarazten zaie: LGTBI+ jendea eredu normatiboa asimilatzeke bideratutako eskubideak konkistatzen ari da; baina abiapuntu horrek, ordea, ez du balioko zapalkuntza eta LGTBI+fobia ezabatzeke.

10*

Jarraibideak artikulatzea LGTBI+ jendearen eskubideak lan-eremuan errespetatzen direla bermatzeko, lan-elkarrizketa bat egiten denetik edo langileak hautatzeko prozesu bat egiten denetik eguneroko lanpostura arte. Alde horretatik, funtsezkoa da erakunde kontratatzaileen (enpresak, administrazioak ...), sindikatuen eta enpresa-batzordeen inplikazioa. Izan ere, azken horiek segun zer rol betetzen duten eremu horretan, espazio horiek LGTBI+ jendearentzat osasuntsuak izango dira ala infernu bilakatuko.

Gainera, beharrezkoa da transen laneko errealitatea kontuan hartzen duten jarraibide espezifikoak ezartzea; izan ere, aurreko ataletan azaldu den bezala, pertsona horiek izaten dute lanpostu bat lortzeko eta lan-ingurunean diskriminaziorik ez jasateko zailtasun gehien.

11*

Administrazioak familia-indarkeriako kasuetan jarduteko protokoloak hobetzea (oro har, seme-alaben aurkako indarkeria-mota desberdinak erabiltzen dituzten gurasoak, hala nola haien sexu-orientazioa edo genero-identitatea ikusezin bihurtzea). Jarduerak zorrotza eta optimoa izan behar du, biktimaren gaineko inpaktu psikosoziala gutxituz eta laguntza-sare berriak ahalik eta lasterren sortzen lagunduz.

12*

GIBa desestigmatzeko kanpainak eta serofobiaren aurkako kanpainak bultzatzea, baita LGTBI+ pertsonen artean ere.

13*

Legeria espezifikoa artikulatzea, LGTBI+ bikoteen arteko edo bikote ohien arteko indarkeria-egoerei erantzuteko. Gaur egun eremu horretan sektoreko legeriarik ez dagoenez, lege-hutsune handia dago, eta horrek desberdintasun handiak eragiten ditu indarkeria horren eraginpean dauden bikoteen tipologiaren arabera. Egoera hori zuzentzea botere legegileen premiazko zeregina da.

14*

Funtzionarioei prestakuntza emateko beharra, bai LGTBI+ jendearen aurkako gorroto-indarkeriaren biktimei arreta emateko (biktimekin zuzenean lan egiten duten agenteen kasuan), LGTBI+ errealitateak ezagut dezaten eta ikas dezaten nola egokitu administrazio-prozedurak errealitate horretara, arreta berezia jarritz transen egoeran.

10* bibliografía

- L'Estat de la LGTBfòbia a Catalunya 2016. Observatori contra l'Homofòbia de Catalunya.
- 122/000097 Proposición de Ley, de 12 de mayo de 017, contra la discriminación por orientación sexual, identidad o expresión de género y características sexuales, y de igualdad social de lesbianas, gais, bisexuales, transexuales, transgénero e intersexuales.
- Informe de Incidentes de Odio por LGTBfobia en la Comunidad de Madrid 2017. Observatorio madrileño contra la homofobia, transfobia y bifobia.
- Encuesta a las personas LGBT en la Unión (2013) de la Agencia de los Derechos Fundamentales. Unión Europea.
- EUSTAT. Jóvenes de 15 a 29 años de la C.A. de Euskadi que apoyan el matrimonio entre personas del mismo sexo, por territorio histórico, sexo y edad (%). 2008-2012-2016.
- Ley 14/2012, de 28 de junio, de no discriminación por motivos de identidad de género y de reconocimiento de los derechos de las personas transexuales.
- Memoria Delincuencial de la CAE 2019. Departamento de Seguridad. Gobierno vasco.
- Diagnóstico sobre las realidades de la población LGTBI en Vitoria-Gasteiz. Ayuntamiento de Vitoria-Gasteiz. 2017.
- Guasch, Óscar. 2006. Héroes, científicos, heterosexuales y gais. Los varones en perspectiva de género. Barcelona, Bellaterra, 2006.
- Comisión Internacional de Juristas (ICJ), Principios de Yogyakarta : Principios sobre la aplicación de la legislación internacional de derechos humanos en relación con la orientación sexual y la identidad de género, Marzo 2007, disponible en esta dirección: <http://www.refworld.org/es/docid/48244e9f2.html> [Accesado el 24 Abril 2018]
- Informe 2018 de incidentes de odio motivados por LGTBFOBIA en la COMUNIDAD DE MADRID. 2019. Observatorio madrileño contra la homofobia, transfobia y bifobia.
- Guía de Delitos de Odio LGTBI. Junta de Andalucía. 2018.
- Informe de Homofobia de Estado. ILGA. 2019.
- Delitos de Odio por Orientación Sexual e Identidad de Género. Aldarte. 2019.
- Annual Review of the Human Rights Situation of Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex People covering events that occurred in Europe and Central Asia between January-December 2019. ILGA Europe. 2020.
- European Commision Countering Illegal Hate Speech Online

- Personas Trans en el ámbito laboral. Guía para el proceso de transición. FSC CCOO/FELGTB. 2017.
- Las personas LGBT en el ámbito del empleo en España: Hacia espacios de trabajo inclusivos con la orientación sexual e identidad y expresión de género. FSC CCOO. Instituto de la Mujer. 2017
- Creencias y actividades de la población española hacia las personas con VIH. FIPSE (Fundación para la Investigación y la Prevención del Sida en España). 2010.
- Code of conduct on countering illegal hate speech online. Comisión Europea. 2016.
- 4th monitoring exercise on the implementation of the Code of conduct. Comisión Europea. 2019

**Gasteizen
sexu-orientazioaren eta
genero-identitatearen
aurka izandako gertakariei
buruzko Txostena**

2019ko maiatzetik
2020ko apirila arte

633 309 653

info@ikusgune.eus
www.ikusgune.eus

@ikusgune.behatokia

@ikusgune